

Universitetskanslersämbetets utbildningsutvärderingar

Självvärdering

Lärosäte: Linnéuniversitetet

Yrkesexamen: Grundlärarexamen med inriktning mot arbete i förskoleklass och grundskolans årskurs 1- 3

Beskrivning

Förutsättningar och organisation

Linnéuniversitetets grundlärarutbildning bedrivs vid två orter (campus): Kalmar och Växjö. Vid båda orterna finns en lång tradition av lärarutbildning. Sedan 1843 har först lärarseminarier, därefter lärarhögskolor och efter 1977 högskolorna organiserat utbildningen av lärare, tidigare företrädesvis lärare för låg- och mellanstadiet samt förskollärare. Linnéuniversitetet (Lnu) bildades genom en fusion mellan Högskolan i Kalmar och Växjö universitet 2010. I och med fusionen täcker lärosätet fler ämnesområden och har därtill förstärkt kompetensen genom att större miljöer har bildats. En bärande tanke för lärosätet är att studenter ska kunna genomföra sin utbildning vid ett campus, utan att resa mellan orterna. Däremot används den samlade kompetensen och kapaciteten bland lärare och forskare vid hela universitetet genom att utbildningarna bemannas med hela lärosätets kompetens.

Lnu är organiserat i fem fakulteter och nämnden för lärarutbildning (NLU). NLU är en beställarnämnd som under universitetsstyrelse och rektor ansvarar för att besluta om utbud, fördela grundutbildningsuppdrag till utförande fakulteter, följa upp kvaliteten och att fördela forskningsmedel efter behov till lärarutbildningens tio forskargrupper i syfte att säkra och utveckla utbildningens vetenskapliga bas. NLU leds av dekan för nämnden och består av dekaner från de fyra fakulteter som är involverade i lärarutbildningen (fakulteterna för samhällsvetenskap (FSV), för konst och humaniora (FKH), för teknik (FTK) och för hälso- och livsvetenskap (FHL)), två externa ledamöter och tre studentrepresentanter. Som stöd till nämnd och nämndsledning ansvarar kansliet för lärarutbildning för beredning av nämndsärenden och beslut, budget, utredningar, kvalitetssamordning, utbildningssamordning och programgemensam administration, VFU-organisation samt studievägledning.

För varje lärarexamen finns ett av NLU tillsatt fakultetsövergripande programråd (PR) som har i uppdrag att säkra helhet och progression genom att stödja kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling. För grundlärarutbildningen finns programrådet för grundlärarexamen som är gemensamt för programmets tre inriktningar. Programrådet för grundlärarexamen är brett sammansatt och består av PR-ledare (lärare), lärarrepresentanter från samtliga fakulteter, en extern representant i form av en rektor samt tre studentrepresentanter från respektive inriktning av programmet. Därutöver har PR två ständigt adjungerade ledamöter, en från försöksverksamheten med övningsskolor med verksamhetsintegrering samt en utbildningssamordnare från NLU:s kansli. För respektive inriktning i grundlärarprogrammet finns även en koordinator (lärare) för den ordinarie lärarutbildningen och en inriktningsansvarig (lärare) för försöksverksamheten med övningsskolor. Koordinatorernas/ inriktningsansvarigas huvudsakliga uppgift är främja helhet och progression genom att skapa och upprätthålla kontaktytor och informationsutbyte mellan involverade parter.

Utbildningens utformning

Lnu har examenstillstånd för förskolläraryrket, grundläraryrket, ämnesläraryrket, yrkesläraryrket, specialläraryrket, och specialpedagogexamen. Totalt omfattar lärarutbildningen årligen 888 nybörjarplatser. Grundläraryrket omfattar årligen 198 platser som campusutbildning på heltid vid båda campus (78 platser i Kalmar och 120 i Växjö), varav 69 platser avser inriktningen mot arbete i förskoleklass och grundskolans årskurs 1-3 (F-3) (24 platser i Kalmar och 45 i Växjö).

Sedan hösten 2013 genomförs en försöksverksamhet med verksamhetsintegrering (VI) av delar av Linnéuniversitetets lärarutbildning. Det som utmärker VI är att studenterna tillbringar i snitt en dag i veckan ute i skolverksamheten under teorikurserna, vilket gör att teoretiska studier och praktik fortlöpande knyts samman. Studenterna gör VI-dagar och verksamhetsförlagd utbildning (VFU) på samma skola under ett läsår och byter sedan skola i syfte att få vara i flera olika skolor under utbildningen. Initialt riktades försöksverksamheten mot studerande på grundläraryrket med inriktning mot arbete i årskurs 4-6 vid campus Kalmar, men vidgades 2014 då Lnu:s ansökan om att delta i försöksverksamhet med övningskolor beviljades. Sedan 2015 är VI införd som en profil i grundläraryrket samtliga inriktningar vid campus Kalmar. Då VI-profilen varit framgångsrik och uppskattad av alla inblandade pågår ett arbete med att genomföra modellen i alla lärarutbildningens inriktningar, vid båda campus.

Utbildningsplanen för F-3 är utformad efter de allmänna målen i Högskolelagen samt examensmålen i högskoleförordningen. Utifrån en revidering som genomfördes höstterminen 2017 ser strukturplanen (modellen över hur kurserna är organiserade) ut enligt figur 1. Bakgrunden till revideringen var främst problem som upptäcktes i kurserna i självständigt arbete. I den struktur som gällde till och med vårterminen 2016 skrev studenterna två självständiga arbeten på vardera 15 hp, vilka båda låg på avancerad nivå och var placerade under sista året i utbildningen. När utbildningen planerades inför ht 2011 sågs detta av programråd och NLU som det bästa sättet att få relationen mellan kurser på grundläggande och avancerad nivå att fungera, men i praktiken upplevdes denna struktur som problematisk. Istället för en successiv progression blev glappet för stort mellan föregående kurser och det första självständiga arbetet på avancerad nivå. Genomströmningen var låg och studenter, handledare och examinatorer var missnöjda med situationen. Revideringen, som trädde i kraft från och med höstterminen 2017, innebär ändrad ordning på kurser inom utbildningsvetenskaplig kärna (UVK), att svenska och matematik läses både under första året och under andra året för att främja progressionen samt att det första självständiga arbetet skrivs på grundläggande nivå i termin 5 och det andra på avancerad nivå i termin 8. Studenter som påbörjat utbildningen före 2017 läser enligt tidigare struktur, men innehållsmässigt är de parallella strukturerna likvärdiga. UVK-kurser och Självständigt arbete I och II samläses med inriktning 4-6.

Grundläraryrket med inriktning mot förskoleklass och grundskolans årskurs 1-3 – kull 17				
HT	År 1 (grundläggande nivå)	År 2 (grundläggande nivå)	År 3 (grundläggande nivå)	År 4 (avancerad nivå)
7,5 hp	Perspektiv på läraruppdraget (UVK 1)	Naturorienterade ämnen	Forskningsprocess och vetenskapliga förhållningsätt (UVK 4)	VFU 3
7,5 hp	Didaktik och läroplansteori (UVK 2)		VFU 2	Livsvillkor och sociala relationer (UVK 5)
7,5 hp	Svenska I (SV I)	Praktisk-estetiska ämnen	Självständigt arbete I SV/MA	Ledarskap, profession och samverkan (UVK 6)
7,5 hp		Teknik		Specialpedagogiska perspektiv (UVK 7)
VT				
7,5 hp	Matematik och matematikdidaktik (MA I)	Svenska II (SV II)	Engelska	Bedömning, betyg och kvalitetsarbete (UVK 8)
7,5 hp				VFU 4
7,5 hp	VFU I	Matematik och matematikdidaktik II (MA II)	Samhällsorienterade ämnen	Självständigt arbete II SV/MA
7,5 hp	Utveckling, lärande och kunskap (UVK 3)			

Figur 1: Strukturplan för Grundläraryrket inriktning F-3

Relationen mellan VFU, UVK och ämnesstudier/ämnesdidaktik

Det finns en pågående diskussion om vad som ska prägla professionsutbildningar. I utredningen Med undervisningsskicklighet i centrum (SOU 2018:17, s 115 ff.) förs en utförlig diskussion om begreppet 'professionalism'. Ett utvidgat perspektiv på professionalism betonar specifikt det professionella ansvaret, snarare än ett externt ansvarsutkrävande, och undervisningens moraliska dimension. Linnéuniversitetet strävar efter att utbildningen mot Grundlärarexamen inriktning mot F-3 sammantaget ska ge de studerande en utvidgad professionalism, där de studerande utvecklar en vana att utifrån teoretisk grundad kunskap reflektera över de val av innehåll, kunskapssyn och förhållningssätt i relation till en konkret praktik som de kontinuerligt kommer att ställas inför i sitt kommande yrke som lärare. Utbildnings- och strukturplanen är utarbetad för att skapa röda trådar mellan kurserna inom programmet. I syfte om att stödja studenternas utveckling av en för läraryrket relevant professionalism genomsyrar två perspektiv på progression hela grundlärarutbildningen: yrkesprofessionell och vetenskaplig progression. I såväl utbildningsplanen som i samtliga kursplaner betonas båda perspektiven. I varje kursplan har den professionella och den vetenskapliga progressionen egna rubriker. När kursplanemål och examinationsuppgifter formuleras måste hänsyn tas till hur kursinnehållet bidrar till uppbyggnaden av den professionella och vetenskapliga kunskapsbasen samt till var i den professionella och vetenskapliga progressionen studenten befinner sig, vilket innebär att varje kursansvarig bör skaffa sig kännedom om utbildningen i allmänhet och om närliggande kurser i synnerhet.

För att stödja utvecklingen av den vetenskapliga progressionen finns en vägledande matris att utgå ifrån. Matrisen omfattar totalt sju domäner: etisk- och vetenskaplig medvetenhet, tidigare forskning, problemformulering, teoriansknytning, metodiskt kunnande, empirisk bearbetning och analys samt formaliahandling och textproduktion. Varje domän är indelad i introducerande-, utvecklad- samt fördjupad nivå. Som stöd för den professionella progressionen, inom hela utbildningen i allmänhet och för VFU i synnerhet, finns ett VFU-ramverk. När kursplanemål och examinationsuppgifter formulerats har hänsyn tagits till hur kursinnehållet bidrar till uppbyggnaden av den professionella och vetenskapliga kunskapsbasen samt till var i den professionella och vetenskapliga progressionen studenten befinner sig. I de programutvärderingar som genomförs årligen uttrycker studenterna att de är nöjda med progressionen i utbildningen och de känner sig successivt allt bättre rustade för sin kommande yrkesroll. Progressionen ställer stora krav på dem som arbetar inom utbildningen och att stärka och tydliggöra progressionen inom utbildningen ingår därför i ett av de pågående utvecklingsarbeten som finansieras av nämnden för lärarutbildningen.

Utifrån programrådet för grundlärarexamens riktlinjer har en arbetsgrupp varit delaktiga i arbetet med att ta fram kursplaner samt tydliggöra progressionslinjer i UVK. För att säkerställa progression blev de åtta UVK-kurserna indelade i fyra block: Organisation, styrning och bedömning, Undervisning, lärande och utveckling, Livsvillkor, sociala relationer och ledarskap samt Vetenskap och metod. Programrådets kvalitetsarbete syftar till att utveckla progressionen för dessa områden genom programstudierna. Genom att kurserna delas in i block synliggörs kursinnehåll kopplat till progression mellan kurser vilket ökar möjligheter till fördjupning och progression inom respektive block. Inom grundlärarprogrammet sker viss samläsning av UVK kurserna, framförallt mellan inriktning F-3 och 4-6. Den generella ambitionen är dock att även UVK kurserna skall vara riktade mot läraryrket inom F-3. Den utbildningsvetenskapliga kärnan (UVK) består av centrala och generella kunskaper för lärare i grundlärarprogrammet:

- 1. Organisation, styrning och bedömning, bestående av tre delkurser à 7,5 hp**
  - Perspektiv på läraruppdraget (UVK 1)
  - Didaktik och läroplansteori (UVK 2)
  - Bedömning, betyg och kvalitetsarbete (UVK 8)
- 2. Undervisning, lärande och utveckling, bestående av två delkurser à 7,5 hp**
  - Utveckling, lärande och kunskap (UVK 3)
  - Specialpedagogiska perspektiv (UVK 7)
- 3. Forskningsprocess och vetenskapliga förhållningssätt 7,5 hp (UVK 4)**
- 4. Livsvillkor, sociala relationer och ledarskap, bestående av två delkurser à 7,5 hp**
  - Livsvillkor och sociala relationer (UVK 5)
  - Ledarskap, profession och samverkan (UVK 6)

VFU utgörs av självständiga kurser, men har särskilt fokus på de ämnes- och UVK-kurser som föregått dem. Lärare i dessa kurser samverkar kring VFU-besök och examination. Uppdrag, ansvar och rutiner för dessa kurser är samlade i en särskild handbok, gemensam för studenter och lärare. Studenterna placeras av VFU-koordinatorer vid universitetet i ett partnerområde, en skola eller en kommun, utifrån kursens krav. Studenter inom försöksverksamheten gör sin VFU på den övningsskola de är placerade vid aktuellt år, med placering på ny skola för varje år/VFU. VFU-samordnare placerar studenterna hos VFU-handledare och en examinator vid universitetet har i sitt uppdrag att samverka med handledaren samt ansvarar för bedömning och betygsättning av studenten. Relationen mellan partnerområdet och universitetet regleras genom avtal. Universitetet inbjuder till informationstillfällen för VFU-handledarna inför VFU-kurser och tillhandahåller också VFU-handledarutbildning. Under våren 2018 genomlyses VFU-organisationen i sin helhet i syfte att stärka relationen mellan olika funktioner så att studenterna ges de bästa förutsättningarna att nå lärandemålen. Vid byte av VFU-placeringar finns särskilda kriterier för respektive program och en särskild avvikelshanteringsrutin har också arbetats fram för situationer då VFU måste avbrytas i förtid.

Grunden för VFU-bedömningar inom grundlärarprogrammet finns i VFU-ramverket, ett styrdokument utarbetat av en av lärarutbildningens forskargrupper. Ramverket tar fasta på att lärandet i VFU omfattar ett åskådar- respektive ett deltagandeperspektiv där studenternas lärande inom de två perspektiven organiseras med en tydlig progression genom samtliga VFU-kurser. Åskådarperspektivet innebär att studenten ges tillfällen att pröva på eller bevittna typiska situationer i yrket som därefter får utgöra exempel och underlag för reflektion och deltagarperspektivet att studenten förs in i en yrkespraktik och yrkesgemenskap, där kunnskap och expertis finns och växer ju närmare kärnan man kommer. Kurserna omfattar därför samma mål men med stigande svårighetsgrad inom områdena: didaktisk kompetens, relationell/kommunikativ kompetens samt analys- och reflektionsförmåga. Ökningen av svårighetsgraden beskrivs med hjälp av kriterier på fyra nivåer: 1) introducerande nivå, 2) grundläggande nivå, 3) utvecklad nivå och 4) fördjupad och tillämpad nivå. Här möjliggörs alltså en kvalitativ progression av studenternas lärande, men även en kvantitativ progression äger rum då antalet mål som studenterna ska kunna behärska blir fler ju senare i utbildningen VFU-kursen är placerad. Ett exempel på kvalitativ progression kopplat till målet *att kunna kommunicera förväntningar till eleverna och visa tilltro till deras förmåga att lära* är att studenten på introducerande nivå ska vara på väg mot att kommunicera förväntningar som speglar tilltro till elevernas förmåga att lära. På Fördjupad och tillämpad nivå ska studenten aktivt uppmuntra eleverna att möta utmaningar i lärandet. Nya mål förs in i VFU-kurser utifrån såväl erfarenheter studenterna gjort under tidigare VFU som kunskaper de erhållit från ämnes- och UVK-kurser. VFU-ramverket är till hjälp inte bara för den professionella progressionen inom VFU, utan också för hela utbildningen. Till varje mål har knutits bedömningskriterier på fem nivåer där en av nivåerna är kriterier för underkänd. Ett mått på hur väl den professionella progressionen i utbildningen fungerar fås till exempel i programvärderingen 2017 där samtliga studenter som efter sista terminen på utbildningen svarade (svarsfrekvens 28 %) menar att VFU-perioderna succesivt har fördjupat deras yrkeskunskap.

Förutsättningar

Personal

Bifogad lärartabell visar vilka lärare som har utfört uppdrag i F-3 under den aktuella tidsperioden 2017. Av tabellen framgår att det är 84 lärare som i varierande grad arbetat i F-3. 5 lärare arbetar minst 20 % av heltidstjänst i F-3 samtidigt som flera har en låg grad av undervisning i programmet. 77 % av lärarna har en tillsvidareanställning. Av de anställda med tidsbegränsad anställning är 16 % biträdande lektor eller post dok, 53 % adjunkter och 11 % doktorander. 67 % av lärarna är disputerade och av dem är 5 % docenter och 13 % professorer. 83 % av lärarna har lärarexamen och hälften av dessa har grundlärarexamen. Av de fem lärare som arbetar minst 20 % av heltidstjänst i F-3 är fyra disputerade och en har en magisterutbildning i pedagogik. Samtliga av dessa fem lärare har dessutom lärarexamen, varav tre är lågstadielärare.

Kompetensförsörjning, uppföljning och utveckling

I Linnéuniversitetets verksamhetsplan för 2018-2020 skrivs särskilda satsningar fram för att öka lärarutbildningarnas attraktion. På s 11 i verksamhetsplanen står: '...görs särskilda satsningar på att öka utbildningarnas attraktion genom ökad verksamhetsintegrering och översyn av verksamhetsförlagd utbildning (VFU)'. Vidare strävar Linnéuniversitetet efter att öka andelen disputerade lärare ytterligare, framför allt inom professionsutbildningar. Samtidigt behöver Linnéuniversitetets utbildningar lärare med professionsrelaterad men även kompetens avseende samverkan och internationalisering (VP, s 12). Varje fakultet har en systematik för att löpande hantera kompetensförsörjningen, följa upp kompetensförsörjningsplanerna och bibehålla stabilitet och tillgänglighet i den samlade lärarresursen. NLU samarbetar och stödjer finansiellt fakulteternas kompetensutvecklingsbehov på lång och kort sikt. Ett arbete som handlar om att rekrytera ny personal med rätt kompetens samt för att utveckla kompetensen hos befintlig personal. Kursansvariga institutioner genomför systematiska uppföljningar av lärares kompetens, kompetensutvecklingsbehov och rekryteringsbehov i relation till utbildningens omfattning, undervisning och examination. I årliga redogörelser analyserar institutionerna kompetens- och personalbehov de kommande åren. De underlag som används är främst medarbetarsamtal med prefekt som genomförs minst en gång per år, sammanställningar av forskningsproduktion och forskningsverksamhet, kurs- och programvärderingar och dialoger med kursansvariga och programråd. Ansvaret för kompetensutveckling ligger på kursgivande institutioner. Institutionerna följer arbetstidsavtalet som innebär att adjunkter har minst 10 % av sin tjänstgöring avsatt för kompetensutveckling och för lektorer är motsvarande andel för forskning 20-25 %. Inom fakulteten för samhällskunskap där majoriteten av utbildningen sker har adjunkter 15 % kompetensutveckling. Inriktning på kompetensutveckling/ forskning beslutas i samråd med prefekt och ska vara av relevans för programinriktningens kurser samt bidra till vetenskaplig meritering. Lärare som är verksamma i utbildningens kurser ska ha genomgått behörighetsgivande högskolepedagogisk utbildning, en utbildning som erbjuds i samband med nyanställning. Olika sätt att utveckla den kollegiala kompetensen förekommer som till exempel gemensamma internat och heldagsträffar där lärarpersonal från institutionerna träffas i programarbetslag och diskuterar kursutveckling, examinationer, litteratur och utveckling av undervisning eller temaseminarier inom forskningsmiljöer.

Fakulteten för samhällsvetenskap (FSV), vilken är den fakultet som har ansvaret för UVK-kurser och stor del av VFU-kurser i grundlärarutbildningen, inriktning F-3, har i samarbete med NLU under fyra år tillbaka satsat på strategisk rekrytering av lektorer och biträdande lektorer (50 % forskningstid i tjänst) samt antagning av doktorander med inriktning på pedagogik, inklusive specialpedagogik. Av nu antagna doktorander i forskarutbildning är tre specifikt inriktade mot F-3. I sin verksamhetsplan för 2018-2020 att samtliga institutioner på fakulteten som erbjuder lärarutbildning ska nå upp till en andel disputerade lärare på minst 65 procent. I samarbete med NLU kommer fakulteten under juni 2018 att anta ca 10 doktorander med inriktning på pedagogik, inklusive specialpedagogik. Rekrytering av lektorer till de institutioner som bedriver lärarutbildning kommer att fortsätta under 2018. Vidare medverkar FSV till att utveckla rutiner för att integrera adjungerade adjunkter i kursarbetslagen inom utbildningen för att upprätthålla aktuell professionskunskap.

Fakulteten för teknik (FTK), där matematikämnet återfinns, arbetar aktivt med vetenskaplig kompetensutveckling, för att möta problemet att det inom matematikdidaktik i Sverige är stor konkurrens om disputerad personal. Institutionen för matematik genomför tillsammans med NLU, FTK och HR-avdelningen en strategisk satsning på kompetensutveckling av adjunkter i form av forskarutbildning eller magister-

utbildning i matematikdidaktik, med förmånliga arbetsvillkor som t.ex. bibehållen adjunktjänst. Dessutom erbjuds vid nyrekrytering av lektorer 50 % forskningstid under de första två anställningsåren. Dessa satsningar har idag resulterat i ett kollegium med stor andel forskarutbildad personal. Ämnet matematikdidaktik tillhör sedan 2016 Institutionen för matematik, vilket har underlättat samarbeten. Vid kursgivningen krävs såväl vetenskaplig kompetens inom matematikdidaktik som ämneskunskap inom matematik. För den löpande pedagogiska och vetenskapliga kompetensutvecklingen förväntas lärarna delta i seminarier i matematikdidaktik som i princip erbjuds varje vecka och behandlar nya forskningsrön såväl som utvecklingsprojekt inom undervisningen. Under senare år har flera seminarier ägnats åt att utveckla kvalitén hos examensarbetena inom grundlärarutbildningen. Institutionen anställer varje år några verksamma lärare som adjungerade lärare vid universitetet. Dessa bidrar till med aktuell professionskunskap till såväl undervisningen av lärarstudenter som till kompetensutveckling hos den fast anställda personalen.

Även vid Fakulteten för konst och humaniora (FKH), som innefattar de institutioner som ansvarar för kurser i svenska, arbetar man aktivt med kompetensförsörjningen och följer en flerårig plan som utgår ifrån personalens ålder och planerad verksamhet. I samband med att personal har erhållit externa medel till flera forskningsprojekt och att uppdrag mot Skolverket och enskilda skolor ökat har flera nya universitetslärare med lärarexamen och ämnesdidaktisk kompetens rekryterats till Institutionen för svenska. På så sätt har både den vetenskapliga kompetensen och professionskompetensen stärkts.Handledning och examination av grundlärarnas självständiga arbeten på avancerad nivå har krävt särskild kompetensutveckling som planerats och genomförts i kollegial regi. Arbetet struktureras i lärarlag där undervisande lärare samplanerar och utvecklar kurserna och där deltagare med högst vetenskaplig kompetens har ett särskilt ansvar för forskningsanknytningen. Professionskompetensen är stark och stärks kontinuerligt genom att lärarna också arbetar med uppdragsverksamhet och i nätverk som inkluderar verksamma lärare. Tre doktorandtjänster, ett lektorat och en adjunktjänst kopplade till grundlärarutbildningen är utlysta vid Institutionen för svenska språket. Vid Institutionen för film och litteratur planeras för rekrytering av en lektor med inriktning i uppdragsutbildning i skolsektorn och en med inriktning mot lärarutbildning i svenska.

Lärarkompetens i förhållande till utbildningens volym, innehåll och genomförande

Antalet lärare (inklusive VFU-handledare) och deras kompetens bedöms stå i proportion till utbildningens volym och genomförande. Detta stöds även av de studentutvärderingar som genomförs kontinuerligt. I senaste Linnébarometern, som är en del av universitetets systematiska uppföljning av utbildning på grund- och avancerad nivå, menar 68 % av studenterna, på grundlärarprogrammet inriktning F-3, att lärarna har varit pedagogiskt skickliga och 91 % att de har haft en bred och djup kunskap om ämnen de föreläser i.

Antalet lärare påverkas av att utbildningen bedrivs på två orter där lärare med relevant kompetens från respektive campus nyttjas. Vidare påverkas antalet lärare av att föreläsare med specifik kompetens inom aktuella ämnen och forskningsområden anlitas inom flera inriktningar. Dessa lärares insats i F-3 inriktningen kan i lärartabellen tolkas som förhållandevis liten medan deras totala undervisning i lärarprogrammen i flertalet fall kan vara relativt omfattande. I inriktningens VFU-kurser deltar också lärare från skolor i regionen, vilka inte syns i tabellen. Dessa är behöriga lärare för årskurs F-3 och flertalet av dem har genomgått universitetets handledarutbildning som ges på avancerad nivå och omfattar 7,5 hp. Från och med hösten 2019 kommer även en fördjupningskurs i form av handledar- och mentorsutbildning på avancerad nivå omfattande 7,5 hp att erbjudas dessa lärare.

När det gäller universitetslärarnas professionsrelaterade kompetens upprätthålls och utvecklas denna av de VFU-besök, vars direkta syfte är att kvalificera bedömningen av studentens yrkeskunskande, men som också ger rika tillfällen för lärare att observera och samtala om aktuell verksamhet samt utveckla samverkan med personal i skolan. Vidare finns ett flertal nätverk, där yrkesverksamma regelbundet möter universitetslärare kring frågor om grundskolans praktik. Detta gynnar också utformande och genomförande av kurser så att de blir relevanta för arbetslivet.

Institutionen för didaktik och lärares praktik samt Institutionen för pedagogik och lärande, som tillsammans ansvarar för huvuddelen av UVK kurserna, arbetar kontinuerligt med att rekrytera personal med relevant kompetens. Det kan dock konstateras att forskarutbildning med inriktning skola och utbildning nationellt sett inte verkar motsvara lärosätenas behov av disputerade lärare. Detta gäller även lärare med inriktning F-3. Denna situation leder dels till att det finns svårigheter att rekrytera lärare med viss kompetens, dels till ett stort behov av att bygga upp en omfattande forskarutbildning för att därigenom bidra till

kompetensförsörjningen lokalt och nationellt. Institutionerna, som båda är inne i en period av pensionsavgångar, rekryterar i första hand tillsvidareanställd personal men rekryteringar av tidsbegränsat anställd personal förekommer också. I den senare kategorin ingår så kallade adjungerade adjunkter som främst bidrar med aktuell yrkeserfarenhet från fältet. I rekrytering av kommunalt anställd personal är löneläget vid universiteten, jämfört med i kommunerna, en utmaning. Detsamma gäller för rekrytering av doktorander med lärarexamen. Gemensamt för NLU och samtliga fakulteter är att kompetensförsörjningen av lärare till lärarutbildningen har varit högt prioriterad under ett flertal år.

Att kompetensen matchar innehållet i kurserna säkras till stor del av att NLU har en beställarfunktion. Vilka lärare som deltar i utbildningen är beroende av NLU:s fördelning av anslag och ansvar, vilket innebär att vid utveckling och fastställande av nya kurser samt vid omprövning av tidigare beslut ska miljöer redovisa adekvat kompetens. Bedömningsgrunder för sådana inventeringar handlar om huruvida miljöer kan visa på en för kursinnehållet relevant forskningsbas med vetenskaplig förankring i såväl nationell som internationell forskning och tydlig koppling till professionen samt en professionsbas där lärarna har aktuell, beprövad och dokumenterad erfarenhet från fältet samt god förankring och kompetens inom utbildningsvetenskaplig forskning. Miljön ska vidare vara en integrerad utbildnings- och forskningsmiljö som samverkar med det omgivande samhället. Utifrån en sådan inventering av kunskapsmiljöer bereder och fattar NLU beslut om ansvarig och eventuell medverkande fakultet för utbildningsuppdraget. I vissa fall involveras lärare från en miljö/institution, i andra fall från flera och ibland anlitas medarbetare med särskilda kompetenser.

Utbildningsmiljö

NLU främjar den vetenskapliga basen för lärarutbildningen bland annat genom att årligen fördela forskningsanslag motsvarande ca 20 mkr till lärare och forskningsmiljöer som på ett tydligt och aktivt sätt bedriver forskning med relevans för det utbildningsvetenskapliga och ämnesdidaktiska undervisningsinnehållet. De miljöer som NLU fördelar forskningsanslag till utgör lärarutbildningens vetenskapliga bas. Miljöerna är på tydligt vis kopplade till lärarprogrammets olika undervisningsområden och deras motprestation är att miljöerna åtar sig ansvar för den vetenskapliga kvaliteten inom de kurser och/eller innehållsområden som utgör forskningsmiljöns kompetensområde. Miljöer som NLU fördelar medel till är:

- * Barndomskollegiet
- * Kollegiet för lärares arbete
- * Läroplansteori och didaktik
- * Idrottsvetenskap
- * Centrum för specialpedagogisk forskning
- * Centrum för ämnesdidaktisk forskning inom konst och humaniora vid Linnéuniversitetet
- * Centrum för kultursociologi
- * Språk-, läs- och skrivutveckling
- * Matematikdidaktik
- * Naturvetenskapernas didaktik

Varje miljö får årligen också ett driftstöd som ska användas till utbildningsvetenskaplig seminarieverksamhet med inriktning främst mot de kurser/innehållsområden som forskningsmiljön ansvarar för och som ska vara tillgängligt för samtliga lärarutbildare vid båda campus. Miljöerna ska också bidra till vetenskaplig kvalitetssäkring av de kurser och innehållsområden som miljön ansvarar för. Via strategisk rekrytering och kompetensutveckling av befintlig personal kan NLU även säkerställa och långsiktigt utveckla lärarutbildningsprogrammets forskningsbas. Genom tydligt ställda krav på forskargruppernas forskningsaktiviteter, deras medverkan i lärarutbildningsprogrammets undervisning samt engagemang i samverkansuppdrag arbetar nämnden aktivt för att synliggöra och stärka kunskapsrotationen mellan forskning, utbildning och samverkan. Nedan exemplifieras hur den vetenskapliga och professionsinriktade kunskap som produceras i några av dessa forskningsmiljöer kommer inriktningen F-3 till del.

Exempel på forskning som kommer utbildningen till del

Forskargruppen Matematikdidaktik bedriver forskning om relationerna lärande/undervisning, matematiklärares professionella identitetsutveckling, entreprenöriellt lärande i matematik, matematikundervisning i

förskoleklass med problemlösning som utgångspunkt, matematikundervisning ur ett inkluderande perspektiv samt undervisning i sannolikhetslära i grundskolan. En annan forskningsplattform är Vågar till matematikens värld – ämneskunskap i didaktisk belysning, vilken är inriktad på kunskap om elevers lärande i matematik och hur man skapar förutsättningar för att utveckla detta lärande. Utmärkande för miljön är att man samlar forskare från universitetet och verksamma lärare kring konkreta forskningsfrågor som uppkommer i praktiken. Forskningen befinner sig inom aktionsforskningens fält med ett särskilt intresse för verksamhetsförlagda studier som drivs i nära samarbete med verksamma lärare, samt studier som bedrivs i samarbete med studenter på lärarprogrammen.

Forskargruppen Språk-, läs- och skrivutveckling består av språkvetare, litteraturvetare och pedagoger. Den forskning som bedrivs har fokus på litteraciteter, andraspråksutveckling, transspråkande, språk- och kunskapsutvecklande undervisning, läs- och skrivundervisning, muntlighet i klassrummen, skönlitteratur och läsning, litteratursamtal, multimodalitet i texter, elevers meningsskapande i muntliga och skrivna texter, läs- och skrivsvårigheter samt lärares skrivna texter. Forskningen sprids dels genom utgivning av läromedel och litteratur som riktar sig till lärarstudier och verksamma lärare, dels genom presentationer i olika sammanhang. Forskare inom miljön undervisar och handleder bland annat i F-3-inriktningen. De medverkar också i flera fristående kurser som ger verksamma lärare behörighet i skolämnen svenska eller svenska som andraspråk liksom i olika fortbildningsuppdrag mot skolor, kommuner och Skolverket.

Centrum för ämnesdidaktisk forskning inom konst och humaniora vid Linnéuniversitetet samlar ett tjugotal forskare som individuellt eller i mindre konstellationer bedriver ämnesdidaktisk forskning inom språk, litteraturvetenskap, historia, religion, bild och musik. Genomgående teman i projekten är: kunskap, meningsskapande, lärande, literacy, bedömning och urvalsfrågor kopplat till läromedel och undervisning. Samtliga forskare är även verksamma som lärare och handledare i lärarutbildningen.

Kollegiet för lärares arbete är en annan forskningsmiljö som har inflytande över F-3-inriktningen. Här bedrivs forskning kring t.ex. villkor och betingelser för arbetet, lärande, kunnande och identitet för de professionella samt rekrytering och utbildning till professionen. Studier beaktar såväl den intentionella bordsidan av lärarbetet, d.v.s. externa anspråk och didaktiska intentioner, som den reaktiva är-sidan, d.v.s. uttryck för den faktiska situation läraren måste hantera. Representanter för miljön har utvecklat det ramverk som ska stödja lärande, handledning och bedömning i VFU samt utvecklat och deltagit aktivt i utbildningen av VFU-handledare.

Forskargruppen Läroplansteori och didaktik ansvarar exempelvis för UVK-kurserna: Didaktik och läroplansteori, Utveckling lärande kunskap, Bedömning, betyg och kvalitetsarbete, samt arrangerar seminarier för verksamma inom utbildningen. Forskarna bidrar med forskning och kunskap inom allmäntdidaktiska perspektiv och läroplansteori som kan beskrivas vara av grundforskningskaraktär och som samtidigt utvecklar nödvändiga förändringsverktyg för pedagogiska professioner. I forskargruppen granskas och analyseras hur pågående samhällsförändringar som framväxande globala policydiskurser, nya läroplaner och styrdokument påverkar villkoren för bildning, kunskapsbildning, undervisning och lärande. Ett centralt område är följaktligen hur reformer samspelar med undervisning och lärande i skolan/fritidshemmets pedagogiska praktiker.

Av betydelse är också forskningsmiljön Barn- och barndomskollegiet med forskningsbas i UVK och som bland annat fokuserar den pedagogiska praktiken i förskoleklass och professionsforskning. Forskningen hanterar frågor om lärares arbete, yrkesroll och kunskapsuppdrag, barns lärande av specifika innehåll samt frågor om socialisation och kommunikation av värden i pedagogisk praktik. Miljön fokuserar även maktförhållanden för, och mellan, olika aktörer. Specialpedagogiska och interkulturella frågor hör också hemma här. En viktig strategi i miljön är att det ska finnas en direkt koppling mellan pågående forskning och grundutbildning. Det betyder att aktiva inom miljön, forskare och adjunkter, också ansvarar för kurser, bedriver undervisning och utvecklingsarbete inom inriktningen. I dessa kurser får studenterna ta del av och arbeta med den forskning som produceras inom miljön.

Studenter i forskande praktik

Samtliga forskargrupper har en hög vetenskaplig publikation och har under de senaste åren varit väldigt lyckosamma med att erhålla externa forskningsmedel. Flera forskare genomför forsknings- och utvecklingsprojekt som direkt kan relateras till lärares yrkesliv och hållbarhet i yrket. Som exempel kan nämnas de vetenskapsrådsfinansierade projekten "Låt den rätte komma ut" och "Vägskäl I & II", projektet

”Lärarassistenter” finansierat av Forte samt försöksverksamhet med lämplighetstester inför lärarutbildning och övningskoleprojektet som båda finansierats av utbildningsdepartementet. Miljöernas forskning sprids även genom utgivning av läromedel och litteratur som riktar sig till lärarstudier och verksamma lärare inom utbildningen. Forskarna undervisar och handleder bland annat inom inriktningen F-3. Studenterna möter föreläsare för de olika forskningsgrupperna i seminarier, workshops och föreläsningar där de ska genomföra uppgifter som genom utbildningen kräver ökande grad av vetenskaplighet.

Ett specifikt exempel på hur studenterna deltar i en forskande praktik är den modell för självständiga arbeten i ämnet svenska som prövas från och med 2016. Studenterna i kursen skriver det första arbetet i grupper om 2-4 personer och väljer inriktning för arbetet utifrån ett antal i förväg definierade alternativ som är kopplade till handledarnas pågående forskningsprojekt inom språk- och litteraturdidaktik. När studenterna sedan kommer till Självständigt arbete II är valet friare, men ändå begränsat till tre relativt breda huvudingångar inom vilka de avgränsar sina projekt, som skrivs enskilt eller i par: Elevers skrivande och lärares undervisning (språkvetenskap); Elevers läsning, läsutveckling och lärares undervisning (språkvetenskap eller litteraturvetenskap); Elevers muntlighet och lärares undervisning (språkvetenskap)

Dessa tre huvudingångar är likartade för studenter som skriver i matematik. En progression mellan arbete I och arbete II handlar om självständigheten: I arbete 1 får de hjälp av avgränsa projekt, i arbete 2 ska de i större utsträckning klara detta självständigt. Erfarenheten hittills är att man gärna fördjupar det område man påbörjat i första arbetet. Kvaliteten på arbetena har generellt blivit bättre och genomströmningen följaktligen högre. Även studenternas engagemang har utvecklats i positiv riktning. Några av de saker som tas upp i en muntlig utvärdering av Självständigt arbete I i slutet av ht 2017, är att man ”har fått sätta sig in i ett ämne på djupet; har fått ta del av varandras texter under kursens gång; har fått utveckla sin kritiska förmåga och /.../ lära sig att samarbeta bra; har förbättrat sitt språk och skrivande”. Vårterminen 2018 går det helt att se utfallet i de avslutande självständiga arbetena eftersom konceptet först då är helt genomfört.

Värdering och analys

Sammantaget pågår mycket forskning som knyter an till lärarutbildningens olika inriktningar och som på olika sätt kommer studenternas lärande till del. Genom NLU:s identifiering av och samverkan med fakulteters satsning på forskningsmiljöer som täcker in lärarutbildningens olika innehållsområden möjliggörs såväl aktiv forskning som seminarieverksamhet inom miljöerna som grund för vetenskaplig basering av programmen. De olika forskningsmiljöerna har alltså direkt påverkan på utbildningen genom att de som medverkar producerar forskning som ingår i kurslitteraturen, har kursansvar, handleder och undervisar samt är involverade i kvalitetsarbete kring kursplaner och kursutveckling. Sammantaget pågår mycket forskning som knyter an till lärarutbildningens olika inriktningar och som på olika sätt kommer studenternas lärande till del. Ett generellt problem är dock att lärare behöver fördela sin tid mellan lärarutbildning, forskning, fortbildnings- och samverkansuppdrag. På fakulteterna försöker man möta detta genom att arbeta i lärarlag, för att på så sätt stärka erfarenhetsutbytet mellan pågående forskning och undervisning. Den fortlöpande seminarieverksamheten som bedrivs inom samtliga 10 forskargrupper utgör här ett konkret exempel på sådan verksamhet. Detta kollegiala ansvar svarar för att en tydlig relation mellan forskning och utbildning säkras i kursernas genomförande. Hur starka sambanden är mellan vetenskap/forskning och utbildning kan ses i de uppföljningar som görs i kurs- och programutvärderingar. I den senaste Linnébarometern menar 94 % av studenterna att utbildningen vilar på konstnärlig/vetenskaplig grund och 93 % menar också att det finns en tydlig forskningsanknytning i kursinnehållet. Samtidigt svarar bara 63 % att deras vetenskapliga intresse ökat under studietiden, något som bör ses som ett utvecklingsområde. Ett annat sådant är en översyn av studenternas möjlighet att medverka i pågående forskningsprojekt, även i andra ämnen än svenska.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – kunskap och förståelse

Mål 1: *visa sådana ämneskunskaper, inbegripet insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete, som krävs för yrkesutövningen*

I matrisen nedan listas några exempel på lärandemål som tydligt relaterar till det aktuella examensmålet. Därefter följer exemplifieringar av några av dessa lärandemål (fetmarkerade) och hur de i sin tur tar sig uttryck i lärandeaktiviteter och examinationer samt en analys och värdering. Exempelen är hämtade från kurser i både gamla och nya strukturplanen då den nya strukturplanen ännu inte är fullt implementerad i

hela utbildningen, men innehållsmässigt är de parallella strukturerna likvärdiga. (Samma modell används även för de följande fem examensmålen).

Tabell 1. Koppling mellan examensmål 1, lärandemål i kursplaner samt progression (nivå)

Kurs	Lärandemål Efter avslutad kurs ska den studerande kunna:	Nivå/ termin
SV I 15 hp	arbeta aktivt med språkliga strukturer och funktioner hos olika slags texter och genrer samt uppvisa utvecklad språk- och textkompetens och medvetenhet om den egna skrivförmågan	G/1
MA I 15 hp	använda de fyra räknesätten och talens egenskaper för att synliggöra processen vid beräkning och problemlösning som krävs för undervisning i grundskolan	G/2
	använda begrepp och definitioner från algebra, geometri, statistik, sannolikhetslära, samband och förändring i olika representationsformer för att synliggöra processen vid beräkning och problemlösning som krävs för undervisning i grundskolan	
UVK 3 7,5 hp	redogöra för och jämföra olika teorier om utveckling, lärande - och kunskap samt diskutera pedagogiska konsekvenser av dessa	G/2
SV II 15 hp	redogöra för aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete gällande hur elevers läs- och skrivförmåga utvecklas	G/4
MA II 15 hp	analysera matematikuppgifter, med anknytning till aktuella styrdokument och med utgångspunkt i elevens förkunskaper, användningen av olika lösningsstrategier och kritiska aspekter i elevens lärande	G/4
	argumentera för aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete i relation till lärande i matematik för alla elever, lärandemiljöer och arbetsformer inklusive digitala verktyg	
Självst. arb. I MA 15 hp	formulera syfte och forskningsbara frågeställningar inom ett matematikdidaktiskt område, med relevans för yrkesverksamheten	G5
	använda relevanta teoretiska begrepp och visa analytiskt kunnande	
VFU 3 7,5 hp	förstå och kommunicera relationer mellan tidigare lärandeinnehåll, nuvarande lärandeinnehåll, och det innehåll som eleverna ska lära senare	A/7
Självst. arb. II SV 15hp	bedöma och förhålla sig till tidigare forskning och olika teorier och metoder i relation till ämnesområdet och yrkesverksamheten	A/8

Detta examensmål återfinns framförallt i ämneskurserna i svenska och matematik inklusive självständigt arbete, men också i UVK- och VFU-kurser. Lärandemålen är utformade på ett sådant sätt att de mer specifika ämneskunskaperna provas i ämneskurserna för att i UVK-kurser och VFU relateras till olika modeller, teoretiska aspekter och utvecklingsarbete i en vidare mening i syfte att utveckla professionell förståelse.

Lärandeaktiviteter och examination i förhållande till målet

Olika former av lärandeaktiviteter, examinationer och betygskriterier är kopplade till respektive lärandemål. Ett vanligt upplägg är att innehållsområdet tas upp i en eller flera föreläsningar och kopplat till dessa är seminarier och studiegruppsarbete där innehållsområdet behandlas följt av en eller flera examinationsuppgifter. Lärandemålen som exemplifieras nedan är hämtade från svenska och matematik.

Det första exemplet kommer från SV I. Förutom föreläsningar om svenska språkets strukturer och olika textgenrers funktioner ingår seminarier där antingen litteraturen eller egna och andras skrivna texter diskuteras och studenterna får på så sätt aktivt medverka i sin egen kunskapsutveckling. Målet provas dels i en skriftlig examinationsuppgift där det ingår att arbeta aktivt med texter och språkstrukturer genom att ge respons på en studiekamrats text med fokus på innehåll, stil och formalia och dels i en muntlig gruppexamination där även ämnesdidaktiska kunskaper provas. I den muntliga gruppuppgiften ska studenterna självständigt och tillsammans med andra planera och diskutera undervisning i svenska med fokus på språkliga strukturer (ordklasser, morfologi, syntaktisk medvetenhet etc.) för elever i förskoleklass och årskurs 1–3 med olika bakgrund och förutsättningar. För betyget godkänt krävs att studenten redogör för den genomförda undervisningen kopplat till ingångarna ovan samt använder ämnesspecifika termer och begrepp.

Det andra exemplet är från kursen MA I. I föreläsningar behandlas de fyra räknesätten och talens egenskaper och i anslutning till varje föreläsning ligger antingen ett seminarium eller studiegruppsarbete där studenterna praktiskt tillämpar och diskuterar lösningar av olika matematikuppgifter och lästa artiklar med

fokus på det specifika innehållsområdet. Examinationen består dels av en salstentamen där studentens ämneskunskaper prövas, dels av en skriftlig inlämningsuppgift. I den skriftliga inlämningsuppgiften ska studenten analysera en genomförd undervisningssituation med ett eget valt räknesätt med hjälp av modeller/begrepp ur kurslitteraturen eller annan litteratur som avser matematikdidaktiken. För att uppgiften ska bli godkänd krävs att studenten har diskuterat och dragit slutsatser av analysen och relaterat denna till erfarenheter från VI-dagar eller fältstudier, kurslitteraturen eller annan relevant litteratur.

Det tredje exemplet är hämtat från kursen MA II där studenterna får fördjupa sina ämneskunskaper men också den vetenskapliga förmågan. I föreläsningar, seminarium och workshop presenteras och behandlas forskning och utvecklingsarbete som är relaterad till bedömning i matematik, kritiska aspekter, olika perspektiv på lärande som exempelvis variationsteoretiskt perspektiv och användning av variationsmönster för att utveckla olika förmågor. I seminarier och studiegrupper får studenterna diskutera litteraturen, granska vetenskapliga texter och arbeta aktivt med att utveckla sina egna förmågor matematik. I den avslutande examinationsuppgiften har studenterna i uppgift att i en rapport av vetenskaplig karaktär redogöra för planering av ett avgränsat matematiskt innehåll med fokus på alla elever. Utgångspunkt tas i forskning, litteratur från tidigare kursmoment, vetenskapliga artiklar, genomförd undervisningsaktivitet med digitala verktyg, genomförd diagnos i matematik samt djupintervju med minst en elev. Uppgiften kräver både fördjupade ämneskunskaper och insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete för att studenten ska kunna analysera och tolka elevsvar samt presentera och argumentera för ett undervisningsinnehåll som stödjer, utvecklar och utmanar elevers matematiska förmågor oavsett om det är elever med matematiksvårigheter, elever med särskild begåvning i matematik eller tvåspråkiga elever. För att bli godkänd på uppgiften krävs användandet av korrekt terminologi, vetenskaplig rapportform samt att analys och reflektion visar didaktisk medvetenhet i tolkningar av elevers resultat genom kopplingar till kurslitteraturen.

Värdering och analys

Bedömningen är att studenterna når detta examensmål genom att de gradvis utvecklar kunskaper i svenska och matematik genom hela utbildningen och att dessa examineras på ett adekvat vis. Arbetsformerna som används i svenska och i matematik bygger på att varje student är aktivt skapande av kunskap i syfte att utveckla allt högre grad av ämnesfördjupning och förmåga till självständighet. Utbildningen ger därmed rikliga tillfällen att utveckla kunskaper om central teori- och begreppsbildning samt om forskning och utvecklingsarbete inom ämnesområdena. Hur utbildningen möjliggör att studenterna uppnår examensmålet indikeras av de studentutvärderingar som görs varje läsår. I Linnébarometern från 2017 bedömer 91 % av studenterna att det funnits en stark koppling mellan kursernas mål, innehåll och examination. På frågan i senaste programvärderingarna om i vilken grad studenterna utvecklat kunskaper i de ämnen som ingår i utbildningen svarar sammantaget 90 % att detta skett i hög eller ganska hög grad.

Examensmålet berörs på olika sätt i utbildningen. I de inledande ämneskurserna är fokus på att kunna redogöra för och använda grundläggande begrepp och definitioner om till exempel språkliga strukturer (SV) och algebra (MA). I senare kurser ökas succesivt svårighetsgraden samtidigt som aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete integreras för att mot slutet av utbildningen kopplas närmare en professionell praktik (VFU 3, 4 och UVK 8). Exempelen visar också att professionskunskaper och vetenskapligt förhållningssätt är integrerade i ämnesstudierna i både lärandemål och examinationer vilket ger en tydlig koppling till läraryrkets komplexitet, men också innebär utmaningar. Exempel på detta är att ett innehållsområde examineras dels i en salstentamen med fokus på ämneskunskaper och dels i en skriftlig eller muntlig seminarieuppgift där studenten ska argumentera för relationer mellan innehållets framställning i en konkret undervisningssituation och elevens lärande utifrån aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete. Det ställer stora krav på att hitta balansen mellan ett mer yrkesrelaterat innehåll och mer specialiserade ämneskunskaper.

Ett utvecklingsarbete som ägnats mycket uppmärksamhet är hur ordning och relation mellan kurserna på bästa sätt kan tillgodose studenternas kunskapsutveckling. Kurserna har i och med strukturplaneförändringen reviderats och bland annat har progressionen stärkts genom att kurserna Svenska I och Svenska II nu ligger i termin 1 respektive termin 4. Tidigare låg all undervisning i svenska under första läsåret då studenterna var relativt nya och ovana vid studierna. Studenterna får på detta sätt mer tid att utveckla sina språkförmågor också i mötet med andra kurser. Strukturförändringen ger SV I ett tydligare fokus

på hur eleverna lär sig läsa och skriva vilket studenterna upplever som betydelsefullt när de precis börjat sin utbildning och ska känna in om yrket är rätt. Motsvarande har skett vad gäller MA I och II, som ges termin 2 och 4 istället för som tidigare i ett svep under termin 4. Med den nya ordningen blir progressionen mellan kurserna tydligare eftersom studenterna när de kommer till andra kursen i respektive ämne har hunnit få en större erfarenhet av både andra teoretiska kurser och VFU. Förutom ämneskurserna används VFU-kurserna, VI-dagar och fältstudier för att knyta samman teori och praktik och för att ge studenterna djupare kunskaper i ämnena.

Något som kan ses som ett utvecklingsområde är att användningen av betygskriterier varierar mellan olika kurser. I vissa fall är de tydligt definierade, andra gånger är de snarare en förlängning av kursmålen (som ska vara uppnådda för godkänt resultat) och ibland är de av mer praktisk karaktär (t ex "uppgifterna ska genomföras enligt instruktion"). En viss variation och autonomi för enskilda lärarlag och kursansvariga i förhållande till kursernas karaktär är rimlig, men diskussioner och kvalitetsarbete kring hur betygskriterier ska användas, liksom i vilken mån studiehandledningar bör följa samma mall och grundprincip, pågår på både institutions- och programnivå, exempelvis vid grundlärardagar. På ett generellt, programövergripande plan finns VFU-ramverkets mål och kriterier samt bedömningskriterier för det självständiga arbete som avslutar utbildningen.

Mål 2: visa kunskap om vetenskapsteori och kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder samt om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen

Tabell 2. Koppling mellan examensmål 2, lärandemål i kursplaner samt progression (nivå)

Kurs	Lärandemål	Nivå/ termin
UVK 1 7,5 hp	Efter avslutad kurs ska den studerande kunna: tillämpa ett vetenskapligt förhållningssätt som grund för lärarutbildning och ett professionellt yrkesutövande	G/1
UVK 3 7,5 hp	tillämpa forskningsetiska principer vid observation av pedagogisk praktik och utifrån observationen formulera en enklare problemställning	G/2
UVK 4 7,5 hp	diskutera olika vetenskapsteoretiska huvudinriktningar som samband mellan kunskapsintresse, syfte, forskningsfråga och metod systematiskt analysera kvantitativa och kvalitativa datamaterial	G/5
Självst. arb. I MA 15 hp	tillämpa relevant forskningsmetod och visa etisk medvetenhet	G/5
Självst. arb. I SV 15 hp	formulera syfte och frågeställningar med förankring i ämnesområdet och yrkesverksamheten förhålla sig till tidigare forskning och olika teorier och metoder i relation till ämnesområdet och yrkesverksamheten	
VFU 3 7,5 hp	visa förmåga att reflektera över den egna verksamheten utifrån erfarenhetsbaserade argument	A/7
Självst. arb. II MA 15 hp	använda relevanta teoretiska begrepp och visa analytiskt kunnande	A/8
Självst. arb. II SV 15 hp	självständigt formulera relevanta och undersökbara problemställningar av relevans för vidare forskning och för yrkesverksamheten	

Lärandemålen för examensmål 2 återfinns i UVK-kurser, ämneskurser, självständigt arbete samt inom VFU-kurserna. Exemplet i matrisen visar hur studenterna redan i första kursen i programmet introduceras i ett vetenskapligt förhållningssätt och hur succesivt allt högre krav ställs på bland annat självständighet, men också på mer specifika kunskaper om vetenskapsteori och olika forskningsmetoder samt relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen.

Lärandeaktiviteter och examination i förhållande till målet

Lärandeaktiviteter och examinationer stödjer studentens möjligheter att succesivt utveckla kunskaper i relation till examensmålet. Progression säkerställs genom att examinationernas svårighetsgrad höjs i varje kurs och att kraven på vetenskaplig medvetenhet ökar. Lärandemålen som exemplifieras nedan är hämtade från UVK-kurser samt Självständigt arbete.

Det första exemplet är hämtat ur kursen Perspektiv på läraruppdraget och skolan i samhället (UVK 1) och målet är att studenterna redan i första kursen på utbildningen introduceras i ett vetenskapligt förhållningssätt. Förutom föreläsningar om vetenskapligt förhållningssätt och akademiskt skrivande ingår workshop i form av skivrarverkstad där studenterna förbereder sig genom att skriva utkast till en text som sedan gruppvis bearbetas med avseende på bland annat struktur, form och formalia för vetenskapliga texter. Lärandemålet examineras inte i någon enskild examinationsuppgift utan ingår som en del i samtliga skriftliga inlämningsuppgifter där några av kraven för godkänt är korrekt språk, form och struktur samt korrekt referenshantering.

Det andra exemplet är hämtat från kursen Forskningsprocess och vetenskapliga förhållningssätt (UVK 4). I kursen vävs studenternas tidigare erfarenheter från utbildningen samman med krav på vetenskaplighet i kommande kurs Självständigt arbete. Den övergripande principen för lärandeaktiviteterna i kursen är föreläsning kopplat till ett specifikt innehållsområde i relation till lärandemålet, följt av workshop där litteraturen eller olika forskningsmetoder diskuteras samt prövas. Varje innehållsområde följs sedan av en examination som har direkt koppling till lärandemålet. När det gäller lärandemålet *systematiskt analysera kvantitativa och kvalitativa datamaterial* inleds det med en föreläsning om respektive metod följt av workshops där studenterna får träna att analysera kvalitativa respektive kvantitativa data. Studenternas förmåga att genomföra kvalitativ och kvantitativ analys examineras sedan i anslutning till respektive workshop. Den kvalitativa analysen är en gruppuppgift, den kvantitativa är en individuell uppgift. Den kvalitativa analysen innebär att studenterna ska kategorisera ett empiriskt material (ett observationsutdrag), först induktivt och sedan deduktivt. Den kvantitativa analysen innebär att studenterna ska beskriva ett givet material med hjälp av deskriptiv statistik samt genomföra hypotesprövning med enklare inferensstatistik. Examinationerna bedöms med U/G utifrån betygsriteriet att studenterna ska genomföra och uppvisa en kvalitativ respektive kvantitativ analys på en grundläggande nivå. I kursen ingår också föreläsningar och seminarier om olika vetenskapsteoretiska inriktningar vilka examineras i en begreppstentamen och workshops där studenterna bland annat granskar debattartiklar i SvD och DN. Utifrån föreläsningar och seminarier om vetenskapsteoretiska huvudinriktningar samt forskningsmetoder får studenterna slutligen handledning i skrivandet av en projektplan/forskningsplan där kursens innehåll ska ingå. Planen är en förberedelse för kommande kurser i självständiga arbeten genom att studenterna arbetar vidare med projektplanen i nästa kurs.

Det tredje exemplet är från kursen självständigt arbete II i svenska där studenterna skriver ett självständigt arbete på avancerad nivå. I det självständiga arbetet ingår förutom att problemställningarna som undersöks ska vara relevanta för vidare forskning, ska de också vara relevanta för den kommande yrkesverksamheten. Under tidigare verksamhetsförlagda delar av utbildningen som VFU, VI-och fältstudiedagar har studenterna genomfört egna mindre studier, tagit del av verkamma lärares erfarenheter och visat förmåga att utifrån en syntes av teoretiskt vetande och praktiska erfarenheter, ställa kreativa frågor för forskning och verksamhetsutveckling (VFU 4) som en förberedelse för bland annat självständigt arbete. Lärandeaktiviteterna i kursen är utformade på ett sådant sätt att de ska stödja studenterna fram till färdigt arbete. Under kursen ventileras, granskas och diskuteras kontinuerligt studenternas texter med fokus på olika delar av texten. I kursen ingår också workshops med litteratursökning och seminarier där studenterna får träna att opponera samt får handledning individuellt och i grupp. Kursen avslutas med ett seminarium där arbetena ventileras, granskas, försvaras och diskuteras. För att bli godkänd krävs bland annat att relevanta teoretiska perspektiv och begrepp presenterats och använts, insamlings- och analysmetod beskrivits och motiverats samt att studenten diskuterat och dragit slutsatser av analysen och relaterat denna till tidigare forskning inom ämnesområdet och valt teoretiskt perspektiv.

Värdering och analys

Generellt finns tydliga kopplingar mellan detta examensmål och kursmålen i ämneskurser, självständigt arbete och UVK-kurser. I senaste programvärderingen menar 67 % av studenterna att de kommer att använda vetenskaplig metodik och ett vetenskapligt förhållningssätt i sin yrkesutövning och 94 % att deras vetenskapliga kompetens succesivt har ökat genom utbildningen. Linnébarometern från 2017 visar att 95 % av studenterna anser att det funnits en tydlig forskningsanknytning i kursinnehållet.

Det första exemplet ovan är hämtat från första terminen och kan därmed sägas skapa en grund till att studenten under slutet av sin utbildning, ska uppnå examensmålet. De olika teoretiska perspektiven, olika

vetenskapliga förhållningssätt samt forskningsmetoder som studenterna möter och bearbetar tidigt i utbildningen tar de med sig och kan återanvända under kommande terminer. Förändringen av UVK-kursernas ordning innebär att progressionen blir tydlig genom att många av de erfarenheter och kunskaper studenterna utvecklat under utbildningens gång, inte minst under VFU-kurserna, återkommer och behandlas på en högre teoretisk nivå. Exempelvis har samordningen mellan UVK 4, Forskningsprocess och vetenskapliga metoder, och kurserna i Självtändigt arbete utvecklats, så att introduktion till uppsatsskrivandet samt seminarium om ämnesområden, teorier och metoder inom det svensk- eller matematikdidaktiska fältet sker inom ramen för UVK-kursen med de lärare studenterna sedan möter i kommande uppsatskurs. UVK-kursen examineras delvis av en projektplan som de sedan arbetar vidare med i nästa kurs. Dessutom har inblandade examinatorer och handledare från olika ämnen kontinuerligt gemensamma möten och seminarier för att uppnå samsyn i handledningsprocess och bedömningar. Sammantaget bidrar detta till att en god grund för att studenterna ska uppnå examensmålet skapas.

Gemensamma bedömningskriterier för det avslutande självständiga arbetet i lärarutbildningens olika inriktningar är beslutade av NLU. En variant finns för de arbeten som skrivs på grundläggande nivå och en för avancerad nivå, vilket är den som är aktuell för F-3-inriktningen. Vad gäller lärandemål i kursplanerna för självständigt arbete, så arbetade programrådet fram en mall-kursplan med hänsyn tagen till examensordning och utbildningsplan. Respektive ämneskollegium har sedan utgått ifrån denna i framtagandet av de specifika kursplanerna, men gjort "infärgningar" i enlighet med ämnets traditioner och praxis. Av denna anledning skiljer sig formuleringarna åt, även om de innehållsmässigt avser samma saker. Det finns både fördelar och nackdelar med denna diskrepans. Diskussioner om balansen mellan å ena sidan frihet och flexibilitet och å andra sidan likriktning och tydlighet är en del av det pågående kvalitetsarbetet.

Det kan konstateras att studenterna i alltför liten utsträckning ges möjlighet, att via lärandeaktiviteter, bli förtrogna med kvantitativ metod. Även om studenterna möter vetenskapliga artiklar där kvantitativ metod har använts nämns inte kvantitativ metod explicit som innehåll eller examinationsuppgifter i kurser förutom i UVK 4 och i matematik. Här återstår arbete att göra. Ett exempel på att rikta mer uppmärksamhet mot kvantitativ metod är att examinatorer och handledare för självständigt arbete vid möten har diskuterat att studenterna i sin redogörelse för metod också ska motivera varför kvantitativ eller kvalitativ analys valts bort. Detta har lett till att studenterna uppmanas att i sitt resonemang om metod även kort motivera varför de har valt bort det andra tillvägagångssättet. Ett annat utvecklingsområde som har identifierats är att delen av examensmålet som handlar om *relationen mellan beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen* sällan omnämns explicit i kursernas lärandemål. Det ingår i många uppgifter under utbildningen att till exempel reflektera/diskutera en problemställning med utgångspunkt i beprövad erfarenhet, men är mer osynligt i lärandemålen varför dessa behöver ses över.

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Mål 3: *visa fördjupad förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat för att därigenom bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten och kunskapsutvecklingen inom yrkesområde*

Tabell 3. Koppling mellan examensmål 3, lärandemål i kursplaner samt progression (nivå)

Kurs	Lärandemål Efter avslutad kurs ska den studerande kunna:	Nivå/ termin
UVK 1 7,5 hp	utifrån didaktiska perspektiv reflektera över skolans verksamhet och uppdraget som grundlärare med inriktning mot arbete i förskoleklass och grundskolans åk 1-3	G/1
MA I 15 hp	argumentera för relationer mellan innehållets framställning i en undervisningssituation och elevens lärande utifrån aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete med fokus på aritmetik i F-3	G/2
VFU 1 7,5 hp	visa förmåga att reflektera och ställa frågor runt verksamheten	G/2
UVK 3 7,5 hp	observera och beskriva barns lärande och utveckling i olika pedagogiska miljöer samt diskutera det observerade utifrån teorier om utveckling och lärande och tillämpa forskningsetiska principer vid observation av pedagogisk praktik samt utifrån observationen formulera en enklare problemställning	G/2

UVK 4 7,5 hp	kritiskt analysera metoder för styrning och utvärdering av pedagogisk verksamhet	G/5
Självst. arb. I MA 15 hp	kritiskt granska och diskutera egna och andras resultat	G/5
	söka och hantera tidigare forskning i relation till arbetets syfte	
VFU 3 7,5 hp	kunna reflektera över och ställa frågor om verksamheten utifrån teoretiska och praktiska argument	A/7
UVK 8 7,5 hp	utifrån principer för ett systematiskt kvalitetsarbete visa förmåga att på vetenskaplig grund självständigt planera, leda, utvärdera, dokumentera och utveckla pedagogiskt arbete	A/8
Självst. arb. II SV 15 hp	analysera, tolka och diskutera egna och andras resultat på ett klart och strukturerat vis	A/8
	kritiskt granska och värdera teorier och forskningsresultat inom ämnesområdet	

Lärandemålen för examensmålet återfinns i UVK-kurser, ämneskurser, självständigt arbete samt inom VFU-kurserna. Exemplet i matrisen visar hur studenterna redan i första kursen i programmet introduceras i att systematiskt reflektera och hur kraven på högre grad av kritiskt förhållningssätt och självständighet ökar succesivt. Lärandemålen som exemplifieras nedan är hämtade från UVK- och VFU-kurser.

Lärandeaktiviteter och examination i förhållande till målet

Det första exemplet är hämtat från kursen Utveckling, lärande och kunskap (UVK 3). I kursen behandlas olika vetenskapsteoretiska synsätt på hur kunskap kan uppfattas och definieras och under de verksamhetsintegrerade delarna av kursen genomför studenterna observation av pedagogisk verksamhet samt identifierar lärandesituationer i klassrumsmiljö med tonvikt på studier av sociala, kommunikativa och kognitiva aspekter av utveckling och lärande. Observationen bearbetas av studenterna både enskilt och i ett lärarlett seminarium där preliminära tolkningar prövas. Med utgångspunkt i den egna dokumentationen, tolkningar/reflektioner av observationen, kurslitteratur samt de synpunkter som gavs vid seminariet redovisas observationsstudien utförligare och mera fördjupat i en individuell skriftlig examinationsuppgift. I uppgiften ingår att formulera en enklare problemställning som skulle kunna fungera för vidare forskning. För att uppgiften ska bli godkänd krävs bland annat tydliga funktionella och konsekventa referenser till lämplig kurslitteratur, att studenten redogör för och förklarar teorier om lärande som har identifierats och iakttagits i fältstudien samt redogör för exempel från fältstudien och innehållet i litteraturen. Studenterna får således med utgångspunkt från tidigare forskning, och från en mindre studie som de själva har genomfört systematiskt tillvarata och reflektera över litteratur, sina egna och studiekamraternas erfarenheter, tillägna sig kunskaper för att kunna bidra till utveckling av yrkesverksamheten.

Det andra exemplet hämtas från kursen VFU 3 och lärandemålet att på utvecklad nivå ”kunna reflektera över och ställa frågor om verksamheten utifrån teoretiska och praktiska argument”. Under VFU har studenterna i uppgift att observera både lärare, elever och undervisningssituationer i verksamheten. De genomför och följer upp pedagogiska samtal med lärare, elever, vårdnadshavare och skolläda samt planerar, genomför, utvärderar och följer upp egna undervisningssituationer. På så sätt skapas underlag för reflektion över verksamheten vilket relateras till aktuell forskning (teoretiska argument) genom att de under hela VFU-perioden har återkommande handledningssamtal med utsedda handledare. I bedömningskriterierna för betyget godkänd ingår bland annat att studenten på ett sammanhängande sätt kan förklara och beskriva sin egen praktik med stöd i systematiserade erfarenheter eller vetenskapliga perspektiv, kan pröva alternativa angreppssätt, kan identifiera utvecklingsområden och formulera kreativa frågor för forskning och utveckling samt kan i generella termer beskriva hur hon/han kan använda sig av de gjorda erfarenheterna från situationen i sitt framtida arbete.

Det tredje exemplet är hämtat från kursen Bedömning, betyg och kvalitetsarbete på avancerad nivå (UVK 8). I kursen fokuseras bland annat kvalitets- och utvecklingsarbete och studenterna får både enskilt och i grupp öva att kritiskt granska Skolinspektionsrapporter och kvalitetsarbete/utvärderingssystem för att skapa förståelse och kunna förhålla sig kritiska till statliga kontroll- och utvärderingsfunktioner. Målet examineras genom en muntlig och skriftlig gruppredovisning av en flerdelad uppgift. I uppgiften ingår att både individuellt och i grupp granska VFU-skolors Skolinspektionsrapporter, göra en analys av mönster i kritiken

och rekommenderade åtgärder, granska skolornas dokument om kvalitetsarbete med fokus på möjligheter och hinder samt att slutligen formulera en plan för det fortsatta arbetet med att utveckla verksamheten på en utvald skola. För att uppgiften ska bli godkänd krävs att utifrån olika utvärderingsstrategier visa förmåga att på vetenskaplig grund systematiskt och självständigt planera, utvärdera och dokumentera samt att kritiskt kunna undersöka och värdera utvärderingsinsatser och utvecklingsarbete med stöd ur forskningsresultat, forskares slutsatser, annat betydelsefullt innehåll ur kurslitteratur och vetenskapliga artiklar.

Värdering och analys

Studenterna bedöms ha förutsättningar att nå detta examensmål genom att de gradvis utvecklar djupare förmåga att kritiskt och självständigt systematisera och reflektera både över egna och andras erfarenheter och sätta dessa i relation till relevanta forskningsresultat. Detta stöds av programvärderingen från 2017 där 93 % av studenterna anger att de har utvecklat kunskaper i att inhämta, tolka och värdera information av relevans för arbetet, 80 % att de har utvecklat kunskaper om att göra pedagogiska/didaktiska bedömningar för att utveckla undervisningen och 87 % att de i mycket eller ganska hög grad utvecklat kunskaper att reflektera över sin roll som lärare. Flera av kurserna innehåller moment där studenterna själva måste söka och sovra bland aktuell forskning samt sammanfatta forskningsresultat i förhållande till vad kurslitteraturen uttrycker om samma innehåll. Redan i programmets första kurser läggs grunden för att studenterna ska utveckla ett professionellt förhållningssätt och förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter som till exempel att reflektera över det kommande uppdraget (UVK 1). Succesivt ökas kraven på systematik som att utgå från principer från systematiskt kvalitetsarbete (UVK 8), men också på ökad grad av självständighet och kritiskt förhållningssätt.

Ett annat perspektiv av att tillvarata och systematisera egna och andras erfarenheter används på VFU-kurserna, VI-dagar och fältstudier. Inom samtliga VFU-kurser ingår flera olika undervisningsformer och krav på att studenterna kritiskt och självständigt systematiserar och reflekterar både över sina egna och andras erfarenheter, identifierar utvecklingsområden och sätter dessa i relation till relevanta forskningsresultat. Detta görs både tillsammans med handledaren under VFU-perioderna och tillsammans med studiekamrater och lärare före och efter VFU-perioderna.

Översynen visar variation i examinationsformer samt att lärandemål och examinationer har koppling till läraryrkets komplexitet och innehåll. Att studenterna når examensmålet visar sig slutligen i studenternas självständiga arbeten under den sista terminen, där det krävs att de kritiskt och självständigt kan systematisera och reflektera både över sina egna och andras erfarenheter och även sätta dessa i relation till relevanta forskningsresultat och till sina egna genomförda undersökningar. Ett utvecklingsområde som indikeras i denna översyn är dock att det finns sparsamt med uppgifter i kurserna som innebär att exempelvis skriva och sammanställa rapporter. Även om krav på hantering av referenser ingår i både lärandeaktiviteter och examinationsuppgifter saknas återkommande rapportskrivning som inbegriper att kritiskt och självständigt tillvarata och systematisera egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat. Därmed bör denna progression inför det självständiga arbetet stärkas, vilket är något som man påbörjat diskussioner och arbete för att förbättra.

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Mål 4: visa förmåga att tillämpa sådan didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det eller de ämnen som utbildningen avser och för yrkesutövningen i övrigt

Tabell 4. Koppling mellan examensmål 4, lärandemål i kursplaner samt progression (nivå)

Kurs	Lärandemål Efter avslutad kurs ska den studerande kunna:	Nivå/ termin
SV I 15 hp	redogöra för teoretiska och didaktiska perspektiv på barns språkutveckling och redovisa hur dessa perspektiv utifrån en helhetssyn på svenskämnet kan komma till uttryck i undervisning i förskoleklass och i grundskolans årskurs 1–3	G/1
MA I 15 hp	använda olika metodiska och didaktiska förhållningssätt i en undervisningssituation med anknytning till de fyra räknesätten, talens egenskaper, aritmetikens historiska utveckling och användning av tekniska hjälpmedel	G/2
VFU 1 7,5 hp	formulera tydliga lärandemål som är ändamålsenliga och anpassade till eleverna	G/2

SV II 15 hp	observera, kartlägga, dokumentera och bedöma elevers läs- och skrivutlärande i förhållande till de olika verksamheternas mål	G/4
	visa ett ämnesdidaktiskt kunnande gällande olika perspektiv på metoder och modeller samt analysera hur dessa perspektiv kan komma till uttryck i undervisningen i förskoleklass och årskurs 1-3	
MA II 15 hp	organisera aktiviteter som ger möjlighet att utveckla lärande i matematik för alla elever inom ramen för ordinarie undervisning samt kunna argumentera för de valda matematiska aktiviteterna	G/4
	bedöma elevers visade matematiska förmåga i F-6, med tyngdpunkt på F-3	
VFU 3 7,5 hp	på minst utvecklad nivå visa handlingskraft i didaktiska sammanhang	G/5
UVK 8 7,5 hp	konstruera och kritiskt granska olika bedömningsituationer och examinationer med såväl formativa och summativa syften	
VFU 4 7,5 hp	på fördjupad och tillämpad nivå visa handlingskraft i didaktiska sammanhang	A/8

Detta examensmål behandlas främst i kurser i svenska och matematik och i VFU-kurserna, men även i UVK-kurser som till exempel UVK 8. I matrisen ovan listas några exempel på lärandemål som tydligt relaterar till det aktuella examensmålet. Urvalet för exemplifieringarna av detta examensmål har baserats på tolkningen av begreppet tillämpa å ena sidan handlar om att genomföra undervisning och visa sitt yrkeskunnande i handling. Det kan å andra sidan också tolkas som undervisningsvetenskap, dvs. didaktisk tillämpning som visar sig i studenternas konkreta planeringsuppgifter och i deras argument för val av innehåll och metoder. Lärandemålen som exemplifieras nedan är hämtade från kurser i matematik och svenska.

Lärandeaktiviteter och examination i förhållande till målet

Det första exemplet är hämtat från kursen MA I. Principen för lärandeaktiviteterna som behandlar ämnesdidaktik är att innehållet diskuteras i relation till metodiska och didaktiska förhållningssätt med anknytning till undervisning, elevens lärande, dess historiska utveckling och användningen av tekniska hjälpmedel. Dessutom diskuteras relationen mellan innehållets framställning i en undervisningssituation, elevens lärande och hur olika delar av det matematiska innehållet relateras till helheten för att bygga en progression i elevens utveckling utifrån aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete. Studenterna får bland annat planera en aktivitet för förskoleklass eller åk 1-3 med fokus på att hjälpa eleverna att bygga upp en förståelse för rationella tal. I uppgiften ingår att redovisa representationsformer, möjligheter för att eleverna ska förstå rationella tal, hur eleverna ska arbeta med uppgiften samt att motivera de olika valen. Uppgiften redovisas i ett examinerande seminarium där det också ingår att tillsammans med studiekamraterna reflektera över progressionen. För godkänd krävs bland annat att redogörelse av vilka representationsformer som använts och reflektioner över progressionen. Genom att på detta sätt integrera didaktik i de första ämneskurserna ökar förutsättningarna för att nå examensmål rörande ämnesdidaktik och professionell progression.

Det andra exemplet är från kursen SV II. I kursen får studenten utveckla förmågan att didaktiskt arbeta med och reflektera över läs- och skrivinläringens innehåll och undervisningens utformning i förskoleklass och årskurs 1-3. Stor vikt läggs vid att studenten ska förvärva en beredskap att möta och förstå hur elever, på såväl första- som andraspråk, utvecklar läs- och skrivförmåga. I kursen behandlas teoretiska och didaktiska perspektiv på språk-, läs och skrivutveckling. Dessutom presenteras och problematiseras arbetssätt, metoder och modeller för att främja läs- och skrivutvecklingen. I seminarier och studiegruppsarbete får studenterna diskutera, träna på och reflektera över olika metoder som till exempel Läsning på talets grund (LTG-metoden). I examinationsuppgifterna ingår bland annat att genomföra en minilektion med elever under fältstudier eller VI-dagar samt att skriva en pedagogisk planering där val av lämplig metod/aktivitet/material för att möjliggöra för eleverna att nå målen ska ingå. Planen presenteras och minilektionen genomförs även i studiegrupper så att övriga studenter får ta del av respektive lektion. Målet examineras även i en individuell skriftlig inlämningsuppgift där studenterna redovisar ett utvecklingsarbete som genomförts under fältstudier eller VI-dagar. I uppgiften ingår att planera, genomföra, dokumentera och med stöd av litteratur analysera ett språk-, läs och skrivtema i åk 1-3 samt bedömning av elevernas läs- och skrivutveckling. För godkänd krävs bland annat redogörelse för val av arbetssätt och strategier och att skilja på egna åsikter i förhållande till vedertagen kunskap.

Det tredje exemplet är från kursen MA II och har fokus på bedömning. I kursen möter studenterna forskning som är relaterad till bedömning i matematik, kritiska aspekter, olika perspektiv på lärande som exempelvis variationsteoretiskt perspektiv och användning av variationsmönster för att utveckla olika förmågor. Under de verksamhetsförlagda delarna av utbildningen får studenterna genomföra skriftliga prov med elever samt analysera hur eleverna kommunicerar sina lösningar samt diskutera olika typer av test med verksamma lärare. I efterföljande seminarier och studiegrupper diskuteras och problematiseras sedan analysen och studenterna ges också möjlighet att bedöma elevlösningar från Skolverkets bedömarträningsmaterial i relation till kunskapskraven i åk 3. I den skriftliga inlämningsuppgiften ska studenten visa förståelse för de teorier och begrepp som har behandlats i kursen och tidigare kurser när de har i uppgift att granska läromedel med fokus på bland annat vilka dimensioner av variation som skapas i ett valt matematiskt innehåll.

Mer systematisk tillämpning av didaktiska och ämnesdidaktiska kunskaper sker sedan i VFU-kurserna där det ingår lärandemål som t ex att "visa handlingskraft i didaktiska sammanhang". I varje VFU-kurs ingår att studenten ska planera och genomföra undervisning och kravet för godkänd är bland annat att undervisningen ska vara väl grundad i ämnets didaktik (VFU 3). Den progression som är inbyggd i VFU-ramverket innebär att de lärandemål som introduceras i en viss VFU-kurs finns med även i de följande, men på mer avancerad nivå (se beskrivning av VFU i inledningsavsnitt). Detta innebär att på grundläggande nivå (VFU 2) är kravet att försöka ta itu med uppkomna situationer eller specifika lärandebehov hos eleverna och på tillämpad nivå (VFU 4) krävs att studenten tar itu med uppkomna situationer och/eller specifika lärandebehov hos eleverna och också kommer med förslag på möjliga handlingsalternativ. Studenterna examineras på målen på respektive nivå genom fortlöpande avstämningar av handledaren gentemot VFU-ramverket och bedömningskriterierna, genom bedömning av planerad och genomförd undervisning och uppföljande samtal i samband med universitetslärares VFU-besök, även detta i relation till VFU-ramverket.

Värdering och analys

Den övergripande bedömningen är att det finns tydliga kopplingar mellan examensmålet och lärandemålen i framförallt ämneskurserna och i de verksamhetsförlagda delarna av utbildningen. I programmets kursplaner finns flera kopplingar till examensmålet och under VI-dagar och fältstudiedagar får studenterna även möjlighet att knyta samman tillämpning av ämnesdidaktik i genomförande av undervisning och med undervisningsvetenskapen – dvs att teoretisera sina praktiska handlingar och/eller att göra praktik av sina teoretiska grundantaganden. Redan i ämneskurserna i svenska och matematik som läses första året tränas studenterna i ämnesdidaktiskt tänkande utifrån kursinnehåll och styrdokument med fokus på frågorna vad, hur och varför. I ämneskurserna som läses i termin 4 breddas och fördjupas det ämnesdidaktiska innehållet och frågor kring lärarroll, stoffurval och anpassning av arbetsformer diskuteras. Fokus ligger också på metodik gällande hur ämnesinnehåll och undervisning kan anpassas till elevers skilda förutsättningar samt på dokumentation och bedömning. Tillämpande moment finns med och examineras på ett varierat sätt i ämneskurserna och i VFU.

Under de verksamhetsförlagda kurserna, fältstudier och VI-dagar stärks kopplingen till yrkespraktiken och studenterna ges möjlighet att utveckla färdighet och förmåga i praktiska situationer, genom egna och handledarens erfarenheter. I de verksamhetsförlagda delarna får de studerande möjlighet att ta del av och medverka i olika situationer i yrket som sedan utgör underlag för reflektion och diskussion i de högskoleförlagda kurserna. Successivt ökar kraven och studenten får efter hand ta ett allt större helhetsansvar i verksamheten. I de olika kurserna läggs stor vikt vid att väva ihop teori med beprövade erfarenheter i syfte att utveckla både kunnandet och verksamheten. Inte minst den verksamhetsintegrerade profilen vid campus Kalmar ger rika tillfällen till tillämpning av teoretiska, didaktiska och ämnesdidaktiska kunskaper. Vid campus Växjö sker en motsvarighet genom fältstudieuppgifter.

I programvärderingarna menar 87 % av studenterna att de i mycket eller ganska hög grad utvecklat kunskaper i att planera och genomföra undervisning, 87 % att de utvecklat sin förmåga att reflektera över sin roll som lärare i undervisningssituationen och 100 % att de mycket eller ganska hög grad att VFU-perioderna successivt har fördjupat deras yrkesroll.

En genomlysning som har genomförts av programrådet visar att det generellt finns goda möjligheter för de studerande att både utveckla och prövas på kunskaper, färdigheter och förmågor i ämnesdidaktik. De studerande arbetar också i stor utsträckning med metodik och då framförallt relaterat till VFU. En

kartläggning genomförd av programrådet av vilka mål i VFU som studenter underkänts på visar att det är ytterst få som underkändes på VFU-ramverkets domän didaktik/metodik. Underlaget är för litet för att dra några slutsatser från, men det pekar på att studenterna genom ämneskurserna förbereds väl för de färdigheter och förmågor i ämnesdidaktik och metodik som examineras under VFU. Samtidigt pekar fokusgruppsintervjuer med studenter på ett utvecklingsbehov gällande hur kommunikationen mellan olika kursarbetslag/ämnen hanteras i framförallt de campusförlagda kurserna. Detta är ett ständigt pågående arbete som i första hand hanteras av programkoordinatorerna, som bland annat har i uppgift att sammankalla kursansvariga lärare för diskussion om hur, i detta fall, studenternas ämnesdidaktiska och metodiska kompetens succesivt ska utvecklas och fördjupas.

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Mål 5: visa förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten i övrigt i syfte att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling

Tabell 5 Koppling mellan examensmål 5, lärandemål i kursplaner samt progression (nivå).

Kurs	Lärandemål i kursplaner Efter avslutad kurs ska den studerande kunna:	Nivå/ termin
UVK 2 7,5 hp	visa didaktisk och läroplansteoretisk kunskap och kompetens genom att planera, diskutera och analysera undervisning och andra pedagogiska aktiviteter för den yrkesverksamhet utbildningen avser	G/1
SVI I 15 hp	självständigt och tillsammans med andra planera och kritiskt diskutera undervisning i svenska för elever i förskoleklass och årskurs 1–3 med olika bakgrund och förutsättningar	G/2
VFU 1 7,5 hp	formulera tydliga lärandemål som är ändamålsenliga och anpassade till eleverna	G/2
MA I 15 hp	använda olika metodiska och didaktiska förhållningssätt i en undervisningssituation med tonvikt på algebrans och geometriens historiska utveckling samt användning av tekniska hjälpmedel	G/2
MA II 15 hp	organisera aktiviteter som ger möjlighet att utveckla lärande i matematik för alla elever inom ramen för ordinarie undervisning samt kunna argumentera för de valda matematiska aktiviteterna	G/4
SV II 15 hp	utifrån ett välgrundat teoretiskt resonemang göra såväl kort-, som långsiktig planering av läs- och skrivundervisningen	G/4
VFU 3 7,5 hp	konstruera eller välja metoder, aktiviteter, material och resurser som är lämpliga för eleverna och anpassade till lärandemålen	G/5
VFU 4 7,5 hp	på fördjupad och tillämpad nivå kunna konstruera och välja ut bedömningsformer som är lämpliga för eleverna och som är anpassade till lärandemålen	A/8

Detta examensmål behandlas i flera kurser som ämneskurserna i svenska och matematik såväl som i UVK- och VFU-kurser. I matrisen ovan listas några exempel på lärandemål som tydligt relaterar till det aktuella examensmålet. Urvalet för exemplifieringarna av detta examensmål har baserats på betoningen av begreppen planera, genomföra och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten dvs. att det handlar om att på olika sätt arbeta med kvalitetsutveckling av och utvecklingsarbete i den pedagogiska praktiken. Lärandemålen som exemplifieras nedan är hämtade från UVK- och VFU-kurser samt matematik.

Lärandeaktiviteter och examination i förhållande till målet

Det första exemplet är hämtat från kursen Läroplansteori och didaktik (UVK 2). I kursen behandlas bland annat de övervägande som läraren ställs inför vid planering, genomförande och utvärdering av undervisning och hur dessa överväganden också sker i förhållande till vad som utgör den pedagogiska praktikens förutsättningar, processer och resultat. Det handlar om frågor som urval av innehåll, hur lärandemiljöer skapas, hur deltagande kan stimuleras, vilken återkoppling på lärandeutfall som är framgångsrik och hur ett önskvärt lärandeutfall tillförsäkras. Lärandeaktiviteterna i kursen består av föreläsningar, seminarier och studiegruppsarbete samt VI-dagar alternativt fältstudier och har organiserats utifrån temana; vad är didaktik, vad är god undervisning samt didaktik i praktiken - att planera undervisning. Målet examineras i en individuell skriftlig inlämningsuppgift som även ska presenteras muntligt. I uppgiften ingår att under de verksamhetsförlagda delarna av kursen parvis planera, genomföra, analysera och utveckla ett

undervisningsmoment i svenska eller matematik. I planeringen utgår studenterna från en modell för planering som sedan återkommer i VFU-kurserna. I uppgiften ska studenterna genomföra, dokumentera (videofilma), analysera undervisning i en elevgrupp och därefter utveckla och genomföra den förändrade undervisningen i en ny elevgrupp med fokus på ökad kvalitet. Genom upplägget av uppgiften i flera steg, möjligheten att genomföra undervisningen i elevgrupper samt att i hela processen föra en diskussion med studiekamrater blir fokus att utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten dvs. att det handlar om att på olika sätt arbeta med kvalitetsutveckling av och utvecklingsarbete i den pedagogiska praktiken. För godkänt krävs bland annat att innehållet kopplas till egna erfarenheter, litteratur och styrdokument samt redovisning av argument utifrån de didaktiska frågorna och pedagogisk grundsyn för dels upplägg av studien och dels för de förändringar som gjordes.

Det andra exemplet är hämtat från MA II. Lärandeaktiviteterna är indelade i olika teman, pedagogisk planering, arbetssätt och arbetsformer, anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsplan i matematik och IKT. Varje tema inleds med en föreläsning och följs av ett seminarium och/eller workshop där litteraturen diskuteras, som till exempel först en föreläsning om elever med fallenhet för matematik följt av ett seminarium där studenterna dels enskilt ska reflektera runt temat, dels i grupp diskutera både den lästa litteraturen och egna exempel från fältstudier/VI-dagar. Examinationsuppgiften består i att göra en enkel pedagogisk planering, lektionsplaneringar, genomförandet av en lektion med fokus på att stödja, utmana och utveckla alla elevernas matematiska förmågor samt argumentera för lektionens genomförande i relation till innehåll, inkludering, arbetssätt, kulturella och sociala aspekter. För att bli godkänd på uppgiften krävs bland annat att individ- och gruppnivå finns med i relation till det matematiska innehållet och inom ramen för ett inkluderande klassrum samt att studenten kan argumentera utifrån forskning och forskningsarbete i relation till lärande i matematik för alla elever.

Det tredje exemplet är hämtat från VFU-kurserna. I alla VFU-kurser ingår att planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten. I kurserna finns en inbyggd progression som kan förstås både som en utökning och en fördjupning av de uppgifter den studerande ställs inför, men det handlar också om graden av självständighet. I början kan det handla om begränsade uppgifter med mycket stöd och handledning. I slutet av utbildningen handlar det om att självständigt ta det helhetsansvar som yrkesutövningen kräver som att i VFU 1 med stöd i handledning – kunna formulera mål och välja metoder, aktiviteter som är lämpliga för eleverna som är anpassade till lärandemålen. I VFU 4 krävs att studenten formulerar tydliga lärandemål som är ändamålsenliga och anpassade till eleverna och som tar hänsyn till grupper av elever eller individer samt att mera självständigt välja metoder och aktiviteter.

Värdering och analys

Den övergripande bedömningen är att det finns tydliga kopplingar mellan examensmålet och lärandemålen i merparten av utbildningens kurser. Redan i UVK-kurserna under första terminen ingår att planera, genomföra, analysera och utveckla ett undervisningsmoment. På samma sätt ingår examensmålet i ämneskurserna där det i de ämnesdidaktiska delarna ingår att planera, genomföra och utveckla undervisningen i den pedagogiska praktiken utifrån ämnet, men också med fokus på hur undervisningen ska planeras och organiseras i syfte att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling. VFU-kurserna å sin sida innebär rikliga tillfällen att ta ett helhetsansvar för yrket genom att studenterna både självständigt och tillsammans med andra planerar, genomför, utvärderar och utvecklar undervisning och den pedagogiska verksamheten. Exempelen ovan visar att lärandeaktiviteter och examinationer bygger på att det är studenterna som är aktiva och antingen tillsammans med andra eller på egen hand ska ta ansvar för att lösa uppgifterna. De studentutvärderingar som har genomförts stärker bedömningen av att detta examensmål uppnås under utbildningen. I den senaste programvärderingen menar 87 % av studenterna att de att hög grad eller mycket hög grad utvecklat kunskaper i att planera och genomföra undervisning, 80 % att de utvecklat kunskaper i att göra pedagogiska och didaktiska bedömningar för att utveckla undervisning och 87 % att de utvecklat kunskaper i att stödja alla barns/elevs lärande.

Genom uppgifterna som exemplifieras ovan ges studenterna en bra grund till att framför allt självständigt utvärdera och granska sig själva och sin pedagogiska grundsyn i syfte att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling. Även erfarenheter från tidigare VFU, VI-dagar och fältstudier spelar roll för studenternas utveckling och samarbetet med lärarna på övningsskolorna/VFU-skolorna ger värdefull input och fler perspektiv till studenternas lärande. Genom att identifiera och kommunicera sin pedagogiska

grundsyn och sina didaktiska ställningstaganden kan studenten även bidra med argument för hur den pedagogiska verksamheten och undervisningen kan utvecklas. Lärandeaktiviteter och examinationer bygger på att det är studenterna som är aktiva och antingen tillsammans med andra eller på egen hand ska ta ansvar för att lösa uppgifterna. Exempelen ovan visar också att progressionen är tydlig i VFU-kurserna medan fortsatt kvalitetsarbete behövs för att skapa en tydligare progression i och mellan ämneskurser, UVK-kurser och VFU-kurser i relation till examensmålet.

Måluppfyllelse – värderingsförmåga och förhållningssätt

Mål 6: visa förmåga att i det pedagogiska arbetet göra bedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna, i synnerhet barnets rättigheter enligt barnkonventionen, samt en hållbar utveckling

Tabell 6. Koppling mellan examensmål 6, lärandemål i kursplaner samt progression (nivå)

Kurs	Lärandemål i kursplaner Efter avslutad kurs ska den studerande kunna:	Nivå/ termin
... utifrån vetenskapliga aspekter		
SV I 7,5 hp	diskutera och redogöra för hur undervisningen kan utformas så att läraren med utgångspunkt i forskning och styrdokument kan stödja och bedöma elever i deras språk-, läs- och skrivutveckling	G/2
MA II 7,5 hp	kunna argumentera för elevers matematiska förmåga i relation till matematikinnehåll, styrdokument och aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete	G/4
UVK 4 7,5 hp	självständigt formulera, planera och motivera ett vetenskapligt arbete med tydliga kopplingar mellan problemområde och vald forskning samt innehållande forskningsetiska överväganden	G/5
Ex.arb II MA 15 hp	formulera syfte och forskningsbara frågeställningar inom ett matematikdidaktiskt område, med relevans för yrkesverksamheten	A/8
... utifrån samhälleliga aspekter		
UVK 1 7,5hp	beskriva hur det framväxande utbildningssystemet har samspelat och samspelar med lärarprofessionens utveckling, läraruppdragets förändringar och skolan som arbetsplats översiktligt redogöra för det svenska utbildnings- och skolväsendets organisation och uppdrag ur ett historiskt och samtida perspektiv med avseende på föränderliga samhälleliga villkor	G/1
UVK 2 7,5hp	kritiskt analysera förskoleklassen och skolan ur ett samhälls- och individperspektiv med avseende på förutsättningar, processer och resultat	G/1
SV II 7,5 hp	Identifiera och beskriva förutsättningar för god läs- och skrivutveckling för elever som har svenska som första- eller andraspråk	G/4
MA II 15 hp	redogöra för begreppet särskilda utbildningsbehov i matematik samt kulturella och sociala aspekter på lärande i matematik ur ett specialpedagogiskt perspektiv	G/5
UVK 5 7,5 hp	beskriva och problematisera hur barns och ungas skiftande livsvillkor kan påverka sociala relationer och identitetsskapande i relation till interkulturella lärprocesser och samhälleliga aspekter	A/7
UVK 6 7,5 hp	redogöra för hur samverkan kan ske mellan olika skolformer, stadier, lärare, professioner och myndigheter i syfte att möta barns och ungas skiftande livsvillkor i frågor som relateras till skolmiljö och hälsa	A/7
UVK 7 7,5 hp	kommunicera kunskap om lärande och dess villkor och möjligheter att i strävan mot en likvärdig utbildning skapa förutsättningar för alla barns och elevers lärande och utveckling	A/7
...utifrån etiska aspekter		
UVK 7 7,5 hp	redogöra för och analysera problemområdet gällande lärares yrkesetiska riktlinjer och tjänstemannaansvar i arbetet med barn som far illa eller riskerar att fara illa	A/7
UVK 8 7,5 hp	kritiskt granska och problematisera bedömning och betygssättning utifrån samhälleliga och etiska aspekter, till exempel med avseende på mångfalds- och genusaspekter	A/8
VFU 4 7,5 hp	visa förmåga att reflektera över den egna verksamheten utifrån etiska argument	A/8
.... särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna, i synnerhet barnets rättigheter enligt barnkonventionen		
SV II 15 hp	redogöra för hur lärare kan skapa lärandesituationer så att alla elever utvecklar läs- och skrivförmåga	G/4
UVK 5	kritiskt granska normer och värden som rör sexualitet och relationer	A/7

7,5 hp	redogöra för hur demokratiska värden kan främjas och organiseras i en pedagogisk praktik genom arbete för likabehandling, förebyggande av diskriminering och annan kränkande behandling	
UVK 7 7,5 hp	kritiskt granska inkluderings- och exkluderingsprocesser i pedagogisk verksamhet genom att identifiera dessa utifrån såväl samhälls- organisations-, grupp- som individnivå	A/7
VFU 4 7,5 hp	på fördjupad och tillämpad nivå relatera de grundläggande värderingarna i styrdokumentet till egen verksamhet	A/8
.... en hållbar utveckling		
UVK 1 7,5 hp	förklara och förhålla sig till frågor om demokrati och till utbildningsväsendets demokrati- och värdegrundsuppdrag inklusive hållbar utveckling samt hur dessa uppdrag kan komma till uttryck i arbetet i förskoleklass och grundskolans åk 1-3	G/1
SO 15 hp	översiktligt redogöra för viktiga miljöfrågor ur ett lokalt och globalt perspektiv samt hur dessa kan användas i undervisningen	G/6
VFU 3 7,5 hp	visa medvetenhet om hur man skapar ett hållbart lärararbete	A/7

Detta examensmål är komplext och olika delar av det behandlas inom flera kurser inom framförallt UVK men också inom ämneskurserna i svenska och matematik samt VFU. I matrisen ovan listas några exempel på lärandemål som tydligt relaterar till det aktuella examensmålet eller delar av det. Nedan ges ett exempel per delområde av examensmålet på koppling mellan lärandeaktiviteter, examination och bedömningskriterier.

Lärandeaktiviteter, examination och bedömningskriterier i förhållande till att göra bedömningar utifrån relevanta vetenskapliga aspekter. Exemplet är taget från kursen Forskningsprocess och vetenskapligt förhållningssätt (UVK 4). I kursen introduceras vetenskap och forskning som en betydelsefull del i pedagogisk verksamhet i syfte att utveckla förståelse mellan vetenskap, forskning och den kommande yrkespraktiken samt att förbereda för självständiga arbeten. Kursen inriktar sig särskilt på mötet mellan vetenskap och profession. Genom att bli förtrogen med vetenskap och vetenskapligt förhållningssätt skapas en kunskapsbas för utvärderings- och kvalitetsutvecklingsarbete i yrkesutövningen. I lärandeaktiviteterna ingår föreläsningar, seminarium, workshops och verksamhetsintegrerade praktiska inslag där studenterna diskuterar, prövar och reflekterar över mötet mellan vetenskap och yrkespraktik. Innehåll i kursen som tas upp är bland annat vetenskapsteori, forskningsmetod, kvalitativ och kvantitativ dataanalys samt akademiskt skrivande. En av examinationsuppgifterna är att skriva en projektplan/forskningsplan för kommande självständigt arbete där kursens innehåll ska ingå. Planen ska redovisas både skriftligt och muntligt vid ett seminarium. För betyget godkänd krävs bland annat att motivera gjorda val, resonera om samband mellan kunskapsintresse, forskningsfråga och metod, föra ett vetenskapligt resonemang om hur projektet ska kunna bidra till utvärdering och kvalitetsarbete i pedagogisk verksamhet samt delta och bidra till vetenskapligt samtal.

Lärandeaktiviteter, examination och bedömningskriterier i förhållande till att göra bedömningar utifrån relevanta samhällsliga aspekter. Exemplet är taget från kursen Perspektiv på läraruppdraget och skolan i samhället (UVK 1). Kursen handlar om lärarens uppdrag och yrkesroll och hur de institutionella sammanhangen såsom traditioner, rutiner, lagar och internationella överenskommelser, har påverkat och påverkar skolans organisation och den vardagliga skolverksamheten. I kursen behandlas också skolväsendets tillkomst och utveckling i relation till samhällsförändringar. Förutom föreläsningar, filmer och seminarium om skolans dubbla roll som utbildare och fostrare av samhällsmedborgare beskrivs och problematiseras förändringar som har ägt rum och som har berört undervisningen, eleverna och lärarna. Lärandemålet examineras i en skriftlig individuell inlämningsuppgift där studenterna får välja en förändring som påverkat området för den kommande verksamheten tex kommunalisering av skolan och det fria skolvälet. I uppgiften ingår att redogöra för vad reformen inneburit och varför den behövdes, vad förändringen ledde till och hur verksamheten, eleverna och lärarna påverkades av förändringen. För att uppgiften ska bli godkänd krävs att frågorna är besvarade samt referenser med sidhänvisning till relevant kurslitteratur.

Lärandeaktiviteter, examination och bedömningskriterier i förhållande till att göra bedömningar utifrån relevanta etiska aspekter. Exemplet är hämtat från kursen Specialpedagogiska perspektiv (UVK 7). En del av innehållet i kursen tar utgångspunkt i aktuell forskning och hur pedagogiska innebörder kommuniceras med koppling till professionellt yrkesutövande utifrån yrkesspråkliga och yrkesetiska aspekter. I lärandeaktiviteterna ingår föreläsningar, seminarium och studiegruppsarbete om socialt utsatta barn och unga samt samverkan med elevhälsan. I en individuell skriftlig examinationsuppgift ingår att läsa en

skönlitterär bok som problematiserar social utsatthet samt att bearbeta denna genom att använda exempel från boken i en forskningsbaserad rapport om olika professioners syn på uppdraget att arbeta med utsatta barn i förskolan och skola. Syftet med uppgiften är bland annat att utveckla en professionell yrkesetisk medvetenhet och betydelsen av samverkan med andra professioner. För betyget Godkänd krävs att uppgiften är utförd enligt beskrivningen. Uppgiften examineras dessutom i en workshop där studenterna får gestalta olika scener utifrån begrepp som finns med i litteraturen och därefter diskutera olika etiska dimensioner i syfte att främja utvecklandet av en yrkesetisk medvetenhet.

Lärandeaktiviteter, examination och bedömningskriterier i förhållande till att göra bedömningar med särskilt beaktande av mänskliga rättigheter, barns rättigheter och barnkonventionen. Exemplet är hämtat från kursen Livsvillkor och sociala relationer (UVK 5). I kursen behandlas bland annat mellanmännisklig kommunikation i syfte att utveckla ett professionellt förhållningssätt som inkluderar strategier för att motverka diskriminering och annan kränkande behandling. Utgångspunkt tas i aktuell lagstiftning som diskrimineringslagen och skollagen samt i att pedagogen är en ledare som har en maktposition och har ansvar för relationer mellan lärare/elev och elev/elev. I föreläsningar, seminarier och studiegrupper behandlas teman som inne- och uteslutningar och likabehandling. Studenterna får sätta sig in i problematiken kring olika slags kränkningar som t.ex. mobbning och hur skolan arbetar med förebyggande och främjande åtgärder och likabehandlingsplaner. De får sedan arbeta aktivt i studiegrupper med att sätta sig in i både offrets, förövarens, och gruppens perspektiv samt ge förslag på både akuta och långsiktiga åtgärder. I en examinationsuppgift ska studenten med utgångspunkt i egna erfarenheter, elevers olika villkor, kurslitteratur samt kunskaper som kursen gett skapa en digital berättelse med fokus på hur studenten vill arbeta som lärare utifrån ansvaret att kunna möta elevers skiftande livsvillkor. För att uppgiften ska bli godkänd krävs bland annat att visa kunskap om hur ett systematiskt likabehandlingsarbete kan utvecklas i en verksamhet samt visa kunskap om vuxnas ansvar för att skapa en verksamhet där barn bemöts likvärdigt och ges likvärdiga förutsättningar.

Lärandeaktiviteter, examination och bedömningskriterier i förhållande till att göra bedömningar med särskilt beaktande av hållbar utveckling. Exemplet är hämtat från kursen Perspektiv på läraruppdraget och skolan i samhället (UVK 1). I kursen behandlas bland annat begrepp knutna till skolans demokratiuppfostransuppdrag till exempel hållbar utveckling. Det finns inga specifika kopplingar mellan delen av lärandemålet som rör hållbar utveckling men indirekt finns det med dels i den obligatoriska kurslitteraturen i temaskriften om *Hållbar utveckling* från Myndigheten för skolutveckling, dels som en del i en föreläsning och workshop om skola, demokrati och samhälle. Dessutom ingår att i en skriftlig examinationsuppgift redogöra för hur frågor om hållbar utveckling kan knytas till demokratiuppdraget om skola, demokrati och samhälle. För att uppgiften ska bli godkänd krävs bland annat att studenten redogör för och diskuterar hur frågor om hållbar utveckling kan anknytas till demokrati.

Värdering och analys

När det gäller detta examensmål återfinns det på många ställen i utbildningen men vissa delar av målet är mer sällan deklarerat i lärandemål, lärandeaktiviteter eller examinationer. Det finns flera exempel på lärandemål, lärandeaktiviteter och examinationer som handlar om att göra bedömningar utifrån relevanta vetenskapliga och samhällseliga aspekter samt att göra bedömningar med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna, i synnerhet barnets rättigheter. Att i yrkesutövandet beakta barns rättigheter, barnperspektiv och barns perspektiv återkommer som kursinnehåll flera gånger under utbildningen däremot är det mer sällan barnkonventionen är explicitgjord i lärandemål, examinationsuppgifter eller litteraturlistor. Det är också mer ovanligt med lärandesmål som handlar om att göra bedömningar utifrån etiska aspekter samt att beakta en hållbar utveckling. Det finns dock indirekta kopplingar mellan dessa delar av examensmålet och lärandemålen. Programvärderingar och Linnébarometern från senaste året indikerar att utbildningen varit bra på att stödja kunskapsutvecklingen i relation till vissa delar av examensmålet men sämre i relation till andra. I senaste programvärderingen anger 70 % av studenterna att de i hög eller mycket hög grad utvecklat kunskaper i att göra bedömningar ur ett samhällseligt perspektiv, 94 % att de utvecklat kunskaper att göra bedömningar ur ett vetenskapligt perspektiv, 73 % att förankra den demokratiska värdegrunden i undervisningen, 67 % att utvecklat kunskaper att i samspelet med barn/elever agera yrkesetiskt med hänsyn till klassrummets mångfald. När det gäller hållbar utveckling angav drygt hälften av studenterna i senaste Linnébarometern att deras utbildning hade innehållit ett uttalat och konkret ekologiskt hållbarhetsperspektiv

(55 %) eller ett uttalat och konkret ekonomiskt hållbarhetsperspektiv (38 %). Däremot angav 68 % av studenterna att utbildningen innehåller ett uttalat och konkret socialt hållbarhetsperspektiv.

När det gäller delen av examensmålet som berör hållbar utveckling kan konstateras att Linnéuniversitetet på universitetsövergripande plan är certifierat enligt ISO 14001, vilket innebär att forskning och utbildning bedrivs i en miljö som präglas av ett hållbarhetsperspektiv. Linnéuniversitetet får goda omdömen i utvärderingen som Research Institutes of Sweden (RISE) utfört. Som elfte lärosäte av 37 har man klarat kravbilderna. Detta avspeglas inte fullt ut i utbildningen. I den tematiska UKÄ-utvärderingen om hållbar utveckling vid lärosätena fick Linnéuniversitetet omdömet att det finns en "väl utvecklad process för arbetet med hållbar utveckling inom utbildning". I självvärderingen ingår även en översyn av grundlärares programmens hantering av denna aspekt, vilken pekar på att hållbarhetsperspektivet till viss del tillgodoses i utbildningen. Det är framförallt i VFU-kurserna som studenterna kan göra bedömningar utifrån de olika aspekterna. Det är också i VFU-kurserna som studenterna i handling kan visa detta i pedagogiskt arbete. Hållbar utveckling bedöms dock vara ett fortsatt utvecklingsområde som behöver återkomma i flera kurser för att stärka progressionen. Utbildningen behöver också tydligare koppla arbetet med hållbar utveckling ur flera perspektiv.

Jämställdhet

Arbetet med jämställdhet ryms under begreppet lika villkor, där även mångfald, jämlikhet, tillgänglighet och likabehandling inkluderas. Vid Lnu finns sedan 2017 också en övergripande plan för jämställdhetsintegrering. I denna beskrivs tio problemområden utifrån vilka man formulerat en rad mål, som exempelvis att "säkerställa ett systematiskt jämställdhetsintegrerat rekryteringsarbete", "att studenter oberoende av bland annat kön och klass ska medvetandegöras och stärkas i att göra andra utbildningsval än sådana som deras kön och klassdisposition predisponerar dem till" och "bild- och textmaterial ska spegla mångfalden bland studenter och personal". Till varje mål knyts aktiviteter, ansvar och tidsplan. Planen i sin helhet är en viktig utgångspunkt för arbetet med lärarutbildningen.

För att göra utbildningen mer attraktiv för både män och kvinnor granskas digitalt och tryckt annonseringsmaterial. I marknadsföringen förmedlas ett jämställdhetsperspektiv genom text och bild, vilket innebär att såväl män som kvinnor adresseras och representeras som studenter vid utbildningen och som blivande lärare. F-3-inriktningen har de senaste åren (programstart 2015-2017) haft en könsfördelning på mellan 5 och 13 % män och mellan 95 och 87 % kvinnor. Det är en ojämn fördelning och ger en signal om att utbildningen och yrket har svårt att attrahera män.

I beredande och beslutande organ som NLU ansvarar över praktiserar en aktiv jämställdhetspolicy. Detta gäller både student- och lärarrepresentation. Vad beträffar fördelning av interna forskningsmedel inom LNU har det konstaterats att detta på en strukturell nivå gynnar manliga forskare. I sin forskningsmedelsfördelning har NLU tagit särskild hänsyn i syfte om att stödja kvinnliga forskares karriärutveckling, bland annat genom fördelning av medel till nydisputerade lärare samt för att stödja docentmeritering. Jämställdhetsperspektivet avspeglas också i de lokala reglerna för hur kursplaner ska utformas genom att i litteraturlistan ska både författarens efternamn och förnamn anges för att synliggöra i vilken grad manliga och kvinnliga författare och forskare är representerade. Det finns också många exempel på litteratur som behandlar jämställdhet i litteraturlistorna.

Jämställdhetsperspektivet är framskrivet i lärarutbildningens utbildningsplaner som ett av fyra perspektiv som specifikt ska hanteras. I utbildningsplanen för grundlärares programmet med inriktningen mot F-3 är en av utgångspunkterna att i "lärares uppdrag ligger att stödja och utveckla alla elever och elevers lika värde och villkor i skolan" samt att utbildningen ska utveckla "studentens förutsättningar att verka i en skola präglad av mångfald genom att erbjuda kunskaper om barns och elevers olika livsvillkor relaterat till mångfaldsaspekter såsom kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder". Dessa utgångspunkter har varit viktiga i skapandet av kurser och kursplaner inte minst för att uppnå examensmålet att "visa förmåga att beakta, kommunicera och förankra ett jämställdhetsperspektiv i den pedagogiska verksamheten". Ingen av programmets kurser innehåller specifika lärandemål som hanterar studentens förmåga att beakta, kommunicera och förankra ett jämställdhetsperspektiv i den pedagogiska verksamheten. Detta innebär dock inte att detta område inte

hanteras i utbildningen. I flera av kurserna arbetar studenterna istället mot mer övergripande mål som innefattar bland annat jämställdhetsaspekter.

Jämställdhetsperspektivet är således integrerat i programmets kurser även om det mer sällan uttrycks explicit i lärandemålen utan istället ingår i de vidare begreppen mångfald, lika villkor, genus och allas lika värde. Indirekt finns det med i flera olika lärandemål som till exempel att "kunna medverka till att skapa en miljö för lärande som präglas av trygghet, lyhördhet, respekt och som möjliggör elevers delaktighet och inflytande" (VFU 1), "redogöra för elevers språk-, läs- och skrivutveckling med hänsyn tagen till ålder, kön och språklig bakgrund" (SV II) och "kommunicera kunskap om lärande och dess villkor och möjligheter att i strävan mot en likvärdig utbildning ska förutsättningar för alla barns och elevers lärande och utveckling" (UVK 7). Dessa mål placerar jämställdhetsperspektivet i den pedagogiska verksamheten i ett större och inte lika snävt perspektiv som enbart män och kvinnors, flickors och pojkars lika rättigheter och villkor. Efter fullgjord lärarytelse måste studenten agera utifrån att varje elev har lika stort värde och ges lika stora möjligheter att utvecklas och lära. I sina handlingar måste studenten kunna visa ett aktivt stöd i utvecklingen av elevernas självkänsla men också kunna sätta värde på varje elevs olika sätt att uttrycka sig och samspela med andra, oavsett elevens kön och bakgrund. Studenten ska kunna skapa ett klimat av lyhördhet och där respekt för varandra etableras och upprätthålls.

Ett exempel på hur studenterna konkret får arbeta med jämställdhet är hämtat från kursen Livsvillkor och sociala relationer (UVK 5) och lärandemålet "beskriva och problematisera hur barns och ungas skiftande livsvillkor kan påverka sociala relationer och identitetsskapande i relation till interkulturella lärprocesser och samhällsrelaterade aspekter". I kursen ingår föreläsningar och seminarier om bland annat normer/normalitet och genus. I studiegrupper diskuteras begrepp som klass, etnicitet och genus och hur det uttrycks i medier utifrån frågor som hur flickor/kvinnor, pojkar/män skildras i text och bild med avseende på bland annat stereotyper, föreställningar, kategoriseringar, normer och strukturer som finns i samhället. Lärandemålet examineras genom en skriftlig individuell uppgift i form av en intersektionell analys som ska innehålla konkreta exempel på hur sociala skiktningsskiktningar som exempelvis kön kan skapa en ojämlikhet för elever med koppling till makt, status och resurser. I uppgiften ingår också att visa hur olika skiktningsskiktningar både kan förstärka och försvaga varandra genom en överordnad eller underordnad position. Dessutom ska studenterna föra en yrkesetisk argumentation gällande vuxnas ansvar att utifrån den asymmetriska relationen organisera en socialt inkluderande verksamhet i det vardagliga arbetet tillsammans med eleverna.

Jämställdhetsperspektivet avspeglas även i utbildningens utformning av undervisningen som att i de flesta kurser skapas studiegrupper som utgör studenternas bas under kursens gång. Studiegrupperna skapas med en så jämn fördelning som möjligt utifrån kön så att såväl ett manligt och som ett kvinnligt perspektiv ska komma till uttryck. I vissa kurser (exempelvis i den allra första UVK-kursen på programmet) formulerar studenterna ett kontrakt som reglerar studiegruppsarbetet som till exempel innebär att arbete ska fördelas jämnt mellan deltagarna (underförstått) oavsett kön, och att gruppens arbete ska präglas av ett respektfullt klimat där alla individer och allas röster är lika mycket värda.

Värdering och analys

På en övergripande nivå är jämställdhetsperspektivet tydligt framskrivet i de policydokument, strategier och riktlinjer som gäller för hela universitetet och också i de som specifikt rör lärarytelsen. Perspektivet genomsyrar även olika typer av verksamhetsplaner, strategier för rekrytering, forskningsmedelsfördelning, sakkunnighetsgranskningar och liknande. Perspektivet ingår i det systematiska arbetet med mångfald som syftar till att alla ska ges lika villkor och bemötas med respekt. Samtidigt pekar upprepade kvalitetsgranskningar på att arbetet med jämställdhet är ett långsiktigt arbete för att bryta strukturer och att det av olika skäl inte alltid går att säkerställa en absolut jämn representation av kvinnor och män som till exempel i kursernas referenslistor. Tillgång till relevant och aktuell forskning är mer avgörande än en jämn könsfördelning även om denna faktor beaktas.

Exemplen ovan visar att jämställdhetsperspektivet även om det inte är explicit utskrivet i lärandemålen är något som genomsyrar alla delar av utbildningen och att studenterna i VFU-kurserna även får rika tillfällen att omsätta perspektivet i praktisk handling. De studentutvärderingar som kontinuerligt genomförs ger också positiva signaler. I Linnébarometern 2017 uppger exempelvis 77 % av studenterna att utbildningen har innehållit ett uttalat och konkret jämställdhetsperspektiv och 95 % att de upplevt studiemiljön som fördomsfri och inkluderande. I programvärderingen från samma år är det 71 % av studenterna som menar

att de i hög eller mycket hög grad utvecklat färdighet och förmåga att kunna tillämpa ett jämställdhetsperspektiv i rollen som lärare.

I utbildningen följs mål om studentens förmåga att kunna kommunicera och förankra ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv i skolverksamheten kontinuerligt upp av programrådsorganisationens kvalitetsarbete. I ett utvecklingsarbete som genomfördes av programrådet i syfte att säkerställa att studenterna ges möjlighet att nå alla examensmål inom ramen för utbildningens kurser identifierades att vissa examensmål återfanns i kurserna även om de inte alltid återfanns i kursplanernas mål. Bland annat gällde det examensmålet *visa förmåga att beakta, kommunicera och förankra ett jämställdhetsperspektiv i den pedagogiska verksamheten*. Utvecklingsarbetet resulterade i att vissa kursplaner reviderades men de illustrerade exemplen visar att ett fortsatt revideringsarbete behöver göras för att ytterligare explicitgöra examensmålet.

Uppföljning, åtgärder och återkoppling

Grunden i utbildningens systematiska uppföljning utgörs av kursvärderingar. Värderingarna administreras i ett webbaserat system där vissa frågor är obligatoriska för alla kursvärderingar vid universitetet samt för kursvärderingar i samtliga lärarutbildningsprogram. I den obligatoriska standardenkäten finns även ett antal kursspecifika frågor som är kopplade till kursens specifika mål.

De fakulteter som getts uppdrag att genomföra kurser i utbildningen har ansvar för kursvärderingarna. När värderingen är genomförd ansvarar kursansvarig för att kursvärderingsrapporten görs tillgänglig för berörda funktioner som undervisande lärare, nämnden, fakulteten, ansvarig prefekt och programråd samt för studenterna som genomförde enkäten. Kursvärderingsrapporten ska finnas i arkivet och kunna redovisas för de studenter som går kursen nästa gång.

Fakulteterna ansvarar för separata kursvärderingar medan programrådet (PR) har ett helhetsansvar för det systematiska kvalitetsarbetet. Centralt för arbetet med att kvalitetssäkra lärarutbildningen är årscykeln för verksamhetsplanering och verksamhetsuppföljning. PR skriver under våren en årsberättelse som är både verksamhetsuppföljande och verksamhetsutvecklande. Årsberättelserna ligger sedan till grund för arbetet med att ta fram en verksamhetsplan för NLU:s arbete kommande verksamhetsår. PR har rutiner för att följa upp att samtliga examensmål i utbildningen examineras under utbildningen. Vid större förändringar av kursplaner, vilka ansvaras för av respektive fakultet, granskar PR kursplanerna bl.a. i förhållande till examensmålen. Återkoppling till kursansvariga om vad som eventuellt behöver revideras sker i en framtagna mall.

I PR:s arbete ingår också att via till exempel programvärdering, Linnébarometer och SCB:s alumnenkäter identifiera utvecklingsbehov, föreslå åtgärder, delta i uppföljning av effekter av vidtagna åtgärder, tillse att programvärderingar och kvalitetsarbete kommuniceras till studenter samt prioritera kvalitetsutveckling på bästa sätt. Den systematiska uppföljningen förstärks genom att rådet följer upp ovan nämnda utvärderingar och vid behov initierar utredningar och föreslår åtgärder i dialog med nämnden. PR genomför även kompletterande uppföljningar av utbildningen. Varje termin sedan 2013 genomförs en så kallad grundlärardag där samtlig undervisande personal bjuds in för att inventera och diskutera kvalitetsfrågor. Vanligtvis består en del av dagen av gemensam information som gäller alla och därefter används en del av dagen för gruppvisa diskussioner

Sedan 2014 genomförs även återkommande så kallade fokussamtal med studenter, där studenter bjuds in för en dialog om progression i utbildningen samt för att diskutera möjliga åtgärder för utveckling angående brister som PR identifierat. En grundläggande orsak till att fokussamtal infördes var de låga svarsfrekvenserna (ofta under 50 %) på digitala kursvärderingar. Samtalen har sedan 2017 hanterats av programkoordinatorerna. Dessa har även ansvar för att kontinuerligt samla kursansvariga för en träff varje termin. För fånga upp alla indikationer om kvalitet finns även andra vägar. Till exempel har det skapats programrelaterade arbetslag på en del institutioner för att initiera kvalitetsarbete av de indikationer som kommer till prefekt genom de olika kanaler som finns tillgängliga. Detta innebär att arbetslagen kan fånga upp återkommande aspekter och hantera dessa som övergripande ärenden.

Ett resultat av PR:s systematiska kvalitetsuppdrag är att PR vid flera tillfällen har föreslagit revideringar av utbildningsplaner till NLU (senaste större revideringen, som nämnts vid flera tillfällen, skedde inför ht -17 och inför ht -18 sker en smärre, administrativ revidering). Alla utvecklingsbehov sammanställs av PR i en årlig

rapport, vilken bl. a. ligger till grund för NLU:s beslut om åtgärder och finansiering. NLU efterfrågar även information som kan innebära att PR behöver genomföra vissa genomlysningar av programmet. Till exempel genomförde PR en analys av självständigt arbete i programmet gällande studenternas prestationer och hur dessa har förändrats över tid. Resultatet visar att kvaliteten (gällande genomströmning och betyg) avsevärt har ökat från 2015 till 2017. PR har även kartlagt hur utbildningens olika kurser ger möjlighet till professionell progression. Kartläggningen ifråga visar på goda förutsättningar för studenterna att både öva på och provas på kunskaper och färdigheter i kommunikation, ledarskap och ämnesdidaktik.

Genomströmning och studentstöd

Genomströmningen vid utbildningen får anses som god. Kvarvaronivån för studenter som påbörjade utbildningen 2011-2014 är högre än för riket i stort. Genomströmningen för riket är drygt 70 % för hela tidsperioden, medan genomströmningen vid Lnu under tidsperioden ökar från 76 % till 91 %. Uppgifter om kvarvaro i programmen används som en av flera parametrar i underlag till nämndens beslut om programutbud och platser. I de fall där det framkommer stora avvikelser i kvarvaro analyseras materialet vidare i syfte att kartlägga grunden till avvikelserna. PR diskuterar studentantalet regelbundet, t.ex. inför nämndens beslut om programutbud och platser, vid genomgång av genomförda fokussamtal och i samband med analys av programvärderingar, Linnébarometern etc.

Studenter som funderar på att avbryta sina studier erbjuds ett samtal med studie- och yrkesvägledare och ibland kan dessa samtal leda till att studenten blir kvar på utbildningen eller tar ett studieuppehåll. I de fall studenten väljer att avbryta sina studier ber vägledaren studenten att fylla i en avbrottsblankett för att synliggöra olika orsaker till studieavbrott. Vanligtvis beror studieavbrotten på att studenten valt fel utbildning eller svårighet att klara av utbildningen.

För studenter med funktionsvariationer finns möjligheten att erhålla pedagogiskt stöd under studietiden. Stödåtgärderna är individuella och syftar till att studenter med olika funktionsvariationer ska komma i en jämförbar situation med studenter utan någon funktionsvariation. Studenter med funktionsvariationer som är i behov av pedagogiskt stöd ansöker om detta via den nationella webbportalen www.nais.uhr.se. Med ansökan bifogas ett medicinskt intyg som styrker funktionsvariationen. Samordnarna på Studerandeavdelningen har därefter ett kartläggande samtal med studenten, vilket mynnar ut i ett beslut om pedagogiskt stöd samt rekommendation om anpassning i studiesituationen. Exempel på stödåtgärder/anpassningar är anteckningsstöd, kurslitteratur i anpassat format (talböcker, punktskrift), mentorstöd, extra handledning i samband med examensarbete samt anpassad examination. Andra anpassningar kan vara tillgång till höj- och sänkbart bord, kontorsstol och tillgång till portabel hörslinga. Studenten ansvarar för att i god tid informera berörda lärare om de pedagogiska stödåtgärderna och rekommendationer gällande examinationsform. Samordnaren på studerandeavdelningen är ett stöd i kontakten med lärare om studenten så önskar. Studenten avgör vilken personal som ska informeras. Det förekommer också att samordnaren involveras i planeringen av den verksamhetsförlagda utbildningen.

Ett generellt stöd som erbjuds alla studenter när det gäller akademiskt skrivande och studieteknik är handledning via Studieverkstaden. Här kan man få hjälp med planering av sina studier, lässtrategier och anteckningsteknik och frågor som rör skrivprocessen i olika sammanhang: textstruktur, texters tydlighet och referenshantering. Alla har också möjlighet att via Universitetsbiblioteket gratis ladda ner talsyntes- och rättstavningsprogram. Dessutom ordnar Studenthälsan gruppaktiviteter om t.ex. prokrastinering och att våga tala, som stöd för studenterna att kunna genomföra sin utbildning på ett effektivt och positivt sätt.

Studenter i vissa fall bristande förmåga att uttrycka sig i skrift är ett utvecklingsområde som ägnas mycket uppmärksamhet. Tidigare läraromdömen, studentomdömen och låg genomströmning på kurser i självständigt arbete signalerade att utbildningen inte i tillräcklig grad, och i förhållande till studenternas förkunskaper, rustade alla för att klara det akademiska skrivandet. På programrådets initiativ tillsattes 2014 en grupp, ledd av dekan för NLU och med representanter från utbildningens olika programråd och från Studieverkstaden, som skulle arbeta med frågor om språkstöd. Detta har bl. a. resulterat i skriften *Liten guide för akademiskt skrivande* som fortlöpande implementeras och revideras, utarbetandet av ett ramverk för hur progressionen i det akademiska skrivandet ska kunna säkras och påbörjad fortbildning av kursansvariga och lärare för utveckling av kunskap och samsyn om studenters skrivande (och läsande). Filmat material för kursansvariga och studenter med utgångspunkt i ramverket är under utveckling.

Till slut kan nämnas att utbildningen har tydliga rutiner för de fall där studenter riskerar att underkännas i VFU. I dessa fall upprättas en kommunikation mellan VFU-handledare, besökande lärare, examinator, studievägledare och VFU-koordinator med syftet att ge studenten tydlig vägledning från ett eventuellt underkännande till en om-VFU.

Samarbete kring kvalitetsarbete

Som ett led i det långsiktiga kvalitetsarbetet sker sedan ett antal år också ett nätverkssamarbete med fyra andra lärosäten – Malmö universitet, Göteborgs universitet, Linköpings universitet och Karlstad universitet – med fokus på självständiga arbeten i lärarutbildningen. De två senaste träffarna har ägt rum vid Linnéuniversitetet. Våren 2016 var temat för träffen bedömningskriterier och hösten 2017 prövades en peer-review-modell då fem arbeten per lärosäte, från lärarutbildningens olika inriktningar, gemensamt granskades och diskuterades. Diskussionerna fördes utifrån en rad olika aspekter som aktualiserats vid läsningen, men granskningen tog också särskilt avstamp i två av målen i examensordningen (motsvarande andra och tredje målet i denna självvärdering). Vad som framför allt kunnat konstateras är att svagheter i uppsatserna – som relationen mellan beprövad erfarenhet och vetenskaplig grund och argumentationen gällande metodanvändning i relation till den egna studien – i hög grad är desamma vid samtliga lärosäten. Olika sätt att hantera dessa problem ventileras och den positiva effekten av mötena handlar framför allt om att man inspireras av varandras framgångsfaktorer och tar med sig denna inspiration hem till respektive lärosäte. Det som väckt intresse vad gäller arbetssättet vid Linnéuniversitetet är inte minst den verksamhetsintegrerade profilen och hur denna har potential att främja just relationen mellan beprövad erfarenhet och vetenskaplighet, i det självständiga arbetet men också vad gäller studenternas måluppfyllelse och utveckling till kompetenta lärare i stort. Nästa motsvarande träff kommer att anordnas i Malmö, troligen under hösten 2018.

Värdering och analys

Som beskrivits ovan finns ett väl utarbetat system för att hantera uppföljning, utvärdering och återkoppling. Vissa problemområden har dock identifierats och ett sådant är att relationen mellan NLU som ansvarar för helhet och progression och fakulteter som ansvarar för genomförande av kurser, måste stärkas så att de samlade resurserna används på bästa sätt. Vid de flesta lärosäten som anordnar lärarutbildningar är ett flertal fakulteter, nämnder, institutioner och samordnande organ inblandade. Divergens i organisationen av lärarutbildningar är alltså inget ovanligt, men här finns en problematik man kontinuerligt behöver vara observant på.

PR har behandlat frågan om återkoppling av kursvärderingar i bland annat fokussamtal med studenter och på grundlärardagar. I framför allt studentsamtalen framgår att de värderingar som gjorts av tidigare kurser inte i tillräckligt stor utsträckning delgivits de studenter som utfört värderingen men att den i hög grad kommunicerats till de studenter som påbörjar kursen. Utifrån samtliga dialoger har rådet framfört till nämnden att formen på och innehållet i kvalitetsvärderingarna bör förändras för att skapa större motivation hos studenterna att såväl besvara dem som ta del av dess resultat. Den digitaliserade kursutvärderingen framstår inte som ett produktivt verktyg för studenter att delge sina upplevelser av kursen då frågeställningarna är alltför generella och inte upplevs vara knutna till den aktuella kursen. Som ett alternativ till digitala utvärderingar finns önskemål hos studenterna att få göra muntliga utvärderingar tillsammans med lärare och studiekamrater (fokussamtal). Här kan tilläggas att universitetet för närvarande gör en översyn av systemet för kursvärderingar, såväl avseende deras innehåll som hur de på ett effektivare sätt kan bidra till säkring och utveckling av kvaliteten.

Den halvtidsutvärdering av försöksverksamheten med övningsskolor som UKÄ genomförde 2016 visar en rad positiva effekter. Bland annat har det kollegiala lärandet utvecklats för handledare, studenter och högskolans lärare och närhet och flöde mellan huvudmän, skolor och lärosätet har ökat. Utvärderingen pekar också på behov av utveckling av hur studenters examenarbete kan kopplas till övningsskolorna och av praxisnära forskning i relation till övningsskolorna. Ett område som är nödvändigt för PR och NLU att hantera framöver är frågan om hur de positiva erfarenheterna av försöksverksamheten med övningsskolor med verksamhetsintegrering kan implementeras på lämpligt sätt på båda campus. Dock finns ytterligare behov av att undersöka hur fältstudiedagar respektive VI-dagar utnyttjas, kurslärares möjligheter att delta i

programutvecklande arbete, och att ytterligare undersöka vilka mål studenterna främst underkänns på under VFU.

Studentperspektiv

Studentperspektivet och studenternas möjlighet till inflytande i utbildningen kan beskrivas i följande tre punkter: 1, Studenternas formella inflytande 2, Studenternas tillgång till information 3, Studenternas möjlighet att ge uttryck för kritik gällande utbildningens genomförande.

Studenternas formella inflytande utövas på alla nivåer inom universitetet. De är representerade i universitetsstyrelsen och i samtliga fakultetsstyrelser. I NLU finns tre studeranderepresentanter. I programrådet för grundlära­rprogrammet finns en studeranderepresentant från respektive inriktning mot fritids, F-3 och 4-6, vilka representerar såväl utbildningarna i Kalmar som Växjö. Under alla år har det varit lätt att engagera studenter till programrådets arbete och deras roll är av stor betydelse genom att studentperspektivet finns med i samtliga beslut som fattas. Studeranderepresentanter utses av studentkåren. Vid minst ett tillfälle varje läsår ska studentrepresentanter erbjudas en utbildning avseende sina uppdrag. Introduktionen anordnas gemensamt av Linnéuniversitetet och Linnéstudenterna. Utbildningen ska beröra både universitetets övergripande organisation och enskild fakultet eller lärarutbildningen.

Studenternas tillgång till information är en förutsättning för att de ska kunna ta en aktiv roll i att utveckla utbildningens innehåll och genomförande. Det är ett känt problem i alla organisationer att informations­spridning ofta är svårt, vilket är märkbart i grundlära­rprogrammets decentraliserade utbildning vid Lnu. Utbildningssamordnaren för grundlära­rprogrammet vid NLU:s kansli ansvarar för att studenterna vid starten av utbildningen får en omfattande information om utbildningens organisering, olika organ och vilket stöd som finns. För att underlätta för studenterna samlas denna information, liksom utbildningsplaner, VFU-dokument m.m., även på en särskild programsida för programmet på lärplattformen MyMoodle. Alla kurser i programmet använder MyMoodle och där hittar studenterna information om t.ex. schema (tillgängligt senast en månad innan kursstart), studieguider och kontaktuppgifter till kursansvariga och examinatorer. Även utbildningssamordnaren är en viktig kontaktperson, framför allt inledningsvis men även senare i utbildningen, och blir ofta kontaktad av studenterna när de har frågor kring utbildningens genomförande. Ett konkret exempel på betydelsen av en tydlig organisation där studenterna har kunskap om vem de kan vända sig till, är att utbildningssamordnaren kontaktades av en grupp studenter gällande en värdegrunds­fråga där ett par andra studenter i sociala media hade gett uttryck för främlingsfientliga åsikter. Efter att utbildningssamordnaren informerat kursansvarig för Didaktik och läroplansteori (UVK 2) kunde examinationsuppgiften fokusera denna och angränsande problematik, vilket studentgruppen i ett uppföljande samtal upplevde som positivt.

Angående *studenternas möjlighet att ge uttryck för kritik* gällande utbildningens genomförande, såsom föreskrivs i Högskoleförordningen 1 kap 14 §, används i utbildningen en webbaserad, centralt utformad kursvärdering som skickas ut med automatik. Här får studenterna möjlighet att framföra sina erfarenheter av och synpunkter på genomförd kurs. Flertalet av frågorna i enkäten är generella och ges i samtliga kurser inom lärosätet. Möjlighet finns dock för kursansvariga att bifoga så kallade tilläggsfrågor, vilka kan riktas direkt mot den aktuella kursen. Kursvärderingarna sammanställs centralt och en redovisning av såväl fasta som öppna frågor skickas tillbaka till kursansvarig lärare. Denne har som uppgift att skriftligen delge såväl prefekt som studenterna i den aktuella kursen sin analys av vad som framkommit i kursvärderingen men också eventuella åtgärder inför nästkommande kurstillfälle vilka också ska delges kommande studentkull. Denna ordning fungerar väl. Ett problem i sammanhanget är dock den genomgående låga svarsfrekvensen på de webbaserade kursvärderingarna och en förklaring till detta kan vara kursvärderingströtthet, då vissa terminer består av fyra 7,5 hp-kurser som ska utvärderas. De centralt utformade enkäterna upplevs också som omfattande. Detta har medfört att kompletterande metoder för kursvärdering har utvecklats. Som exempel genomförs i många kurser avstämningar i form av samtal eller att studenterna får i uppgift att skriva tankar om veckan vilka sedan diskuteras i början av efterföljande vecka. Studenterna kan också påverka kursens upplägg och deadlines för inlämningar inom rimliga gränser. I kursen SV II schemaläggs utvecklings- och utvärderingssamtal en bit in i kursen in på kursen för att diskutera frågor runt arbetet i studiegrupperna, kursupplägg och examinationsuppgifter och utifrån vad som framkommer görs justeringar. I självständigt

arbete i svenska får studenterna under kursens gång vara med och påverka handledningens utformning genom en handledningslogg där studenterna kontinuerligt efter varje handledningstillfälle genom att sammanfatta, kommentera och reflektera över mötet och mötets innehåll påverkar hur handledningen fortskrider och utvecklas. Studenterna kan även, utifrån sina erfarenheter från exempelvis övningsskolorna, påverka innehåll i verksamhetsintegrerade uppgifter. Som exemplen visar kan sådana alternativa utvärderingar leda till omedelbar kvalitetshöjning men också till mer långsiktig sådan.

Vid återkommande tillfällen har dessutom studentrepresentanter, eller lärare som är nyutexaminerade vid Lnu, deltagit vid grundlärardagar och berättat om sina sammanfattande intryck av utbildningen. De, positiva såväl som negativa, synpunkter som framkommit har varit av stort värde för PR:s kvalitetsarbete i förhållande till student- och arbetslivsperspektiv.

Värdering och analys

Beskrivningarna ovan visar att det finns ett välutvecklat formellt system för studentinflytande inom ramen för programmet. Detta innebär inte enbart delaktighet i beredning och beslutsfattande, utan även vid framtagande/revideringar av kursplaner genom närvaro i PR. Exemplen ovan visar att även formativa värderingar görs, dvs studenterna ges (viss) möjlighet till inflytande över den egna utbildningen den vägen. Detta styrks av senaste programvärderingen som visar att 100 % av studenterna anser att de har fått möjlighet att utvärdera varje kurs och 87 % anser att de har blivit bemötta på ett positivt och respektfullt sätt. Dock menar endast 40 % av studenterna att deras synpunkter på utbildningen beaktas, vilket kan förklaras med att studenterna inte informerats tillräckligt om vilka förändringar som görs till nästa gång kursen ges till en ny studentgrupp. Samtidigt pekar resultaten från programvärderingarna på att det finns ett behov att utveckla systemet med återkoppling till studenterna om vilka åtgärder som vidtagits utifrån resultaten av kursvärderingar. Det skulle också kunna leda till att fler studenter deltar i kursvärderingarna.

Programrådet för grundlärarprogrammet (PR) har även identifierat problemen med den låga svarsfrekvensen på kursvärderingarna. PR har därför initierat terminsvisa samtal, s.k. fokussamtal, med studentrepresentanter för respektive antagningskull att utvärdera inriktningen. Fokussamtalen har sedan 2014 genomförts terminsvis och från och med 2017 är programkoordinator/inriktningsansvarig för respektive inriktning av programmet som bjuder in till samtalen. Fokussamtalen avrapporteras såväl skriftligt som muntligt till PR utifrån en numera utprovad mall. PR jämför med tidigare års fokussamtal och avrapporterar till prefekter och kursansvariga samt gör en programgenomlysning med förslag till åtgärder, vilka skickas till dekan för NLU. Ett exempel på vad som tagits upp på fokussamtal under 2017 är att området betyg och bedömning efterlyses av studenterna som innehåll i ämneskurser och inte bara under inledande och avslutande UVK. Som ett resultat av detta pågår ett arbete för att samordna området betyg och bedömning genom hela utbildningen.

Arbetsliv och samverkan

Förberedelse för arbetslivet

För att utbildningen ska ge en god förberedelse för arbetslivet ges kontinuerligt inslag där arbetslivsperspektivet berörs. I stort sett varje kurs har en rubricering som indikerar att kursinnehållet har en stark relation till den kommande yrkesverksamheten. I de enskilda kurserna återkommer innehåll som medverkar till att utveckla studenternas beredskap inför arbetslivet i grundskolans verksamhet. Redan i den första kursen (UVK 1) ges en introduktion till skolan som arbetsplats och samhällslig institution. I ämneskurserna MA och SV I och II betonas särskilt professionen grundlärare i F-3, dess uppdrag och ansvar samt ämnets didaktik. I UVK 6 och 7 framhålls det professionella läraruppdraget samt samverkan med andra professionella grupper. I flera kurser återkopplas dessutom till grundskolans styrdokument.

De fyra VFU-kurserna på sammanlagt 30 hp utgör den del av utbildningen då studenternas ges rika tillfällen att introduceras i yrket under ordnade former och med kvalificerad handledning. VFU-koordinatorerna ser till att studenten, genom hela utbildningen, får varierade VFU-placeringar med en ny skola för var och en av de fyra perioderna. Därutöver har studenten möjlighet att, i den andra VFU-perioden, välja att göra VFU utomlands. Varje student får vid varje VFU-period besök av lärare från universitetet med undantag för utlands-VFU, som har särskilda regler. Under besöken genomförs observationer av studentens arbete samt trepartssamtal där student, handledare och besökande lärare deltar.

Samtliga mål i de olika VFU-perioderna beskrivs i VFU-ramverket (se mer detaljerad beskrivning under rubrik Utbildningens utformning). Målen har tagits fram av forskningsmiljön Lärares arbete i samverkan med bland annat verksamma lärare. Målen är utarbetade utifrån grundlärautbildningens examensbeskrivning och i relation till utbildningens strukturplan och utgör centrala och avgörande kunskaper för att kunna utöva såväl ett kvalificerat som hållbart lärararbete. Ett av målen hanterar specifikt social hållbarhet i förhållande till yrket. Här ges studenterna möjlighet att reflektera över hur de kan bli medvetna om hur man skapar ett hållbart lärararbete i dagens ofta intensiva och komplexa lärararbete genom att upprätta en balans mellan egna intentioner och faktiska villkor för verksamheten. Målet tillkom i dialog med företrädare för verksamheten utifrån utgångspunkten att universitetet inte enbart kan nöja sig med att producera skickliga lärare utan också måste skapa förutsättningar för att de stannar kvar i yrket över tid.

Ytterligare exempel på förberedelser för arbetslivet och på den relation som finns mellan lärautbildningsprogrammen och regionens skolhuvudmän är förutom fältstudiedagar deltagande i det nationella projektet "Försöksverksamhet med övningsskolor" genom grundlärautbildningsprogrammet i Kalmar. Försöksverksamheten bedrivs genom verksamhetsintegrering (VI) där studenterna vistas på särskilt utvalda skolor (övningsskolor) i snitt en dag/vecka genom hela utbildningen. Verksamhetsintegreringen innebär ett nära samarbete mellan universitet och skolhuvudmän. Under studenternas sista VFU genomför de "skolövertagning" vilket innebär att studenten ensam, eller i grupp, tar över sin handledares arbetsuppgifter under två veckor. Denna form av förberedelse för arbetslivet är Lnu ensamma om. NLU bedriver för närvarande ett forskningsbaserat utvecklingsarbete i syfte att tillvarata projektets erfarenheter i övriga program och på så sätt skapa en närmare samverkan mellan skolverksamhet och universitet i alla lärautbildningsprogram vilket via oberoende utvärderingar bedöms vara en framgångsfaktor för studenternas professionsutveckling under utbildningstiden. Preliminära resultat från pågående följeforskning visar att VI-profilen inte endast bidrar till fler kopplingar mellan teori och praktik, utan även till att studenterna får rikliga och fördjupade erfarenheter av olika skolor/handledare/arbetslag/elevgrupper som de kan jämföra under utbildningen. Slutligen visar resultaten även en ökad trygghet i lärarrollen hos studenterna, vilket skulle kunna mildra den "praxischock" många nya lärare upplever under den första tiden i yrket.

Förändringar i arbetslivet

Omvärldsbevakningar görs på olika vis. Ett sätt är att integrera externa ledamöter (rektorer och lärare) i programråd och i projektgruppen för övningsskolor. Detta är ett bra sätt att aktualisera förändringar i samhället som påverkar arbetet i förskoleklass och skola. Nya företeelser i samhället kräver utveckling av ny kunskap. I utbildningsplanen anges till exempel att utbildningen ska verka för ett arbete i en mångkulturell skola och att bland annat frågor om etnicitet och interkulturalitet ska behandlas. Studenter inom grundlärautbildningsprogrammet samtliga inriktningar vid studieort Växjö och Kalmar har från och med höstterminen 2013 fått en allmän introduktion i interkulturella frågor i fyra UVK-kurser. Studenter antagna till studieort Växjö ges även möjlighet att välja en fördjupning benämnd Interkulturell fördjupning för grundlärare, vilket innebär att de två sista VFU-perioderna sker i skolor med mångkulturell präglning samt att ett självständigt arbete genomförs inom det interkulturella området.

VFU utgör självklart återkommande tillfällen för studenten att i skarpt läge utveckla interkulturell kompetens. Flera av målen, framför allt de inom domänen relationell/kommunikativ kompetens, ställer krav på att studenten ska utveckla ett förhållningssätt där varje barns uttryck, oavsett bakgrund, ska ges värde. Sedan 2016 pågår ett utvecklingsarbete med att implementera och stärka det interkulturella utbildningsinnehållet i lärautbildningsprogrammen. I det uppdrag NLU gett till medarbetare med kompetens inom området ingår att utreda olika teoretiska perspektiv och ge förslag på vilken interkulturell kompetens (exempelvis kulturell, språklig och relationell) studenter behöver för att verka i och utveckla skolan i det mångkulturella samhället samt arbeta fram en tydlig progression mellan utbildningarnas olika kurser.

En annan förändring som starkt påverkar verksamheten i skolan är digitaliseringen av samhället. Utbildningen förbereder för att studenterna ska kunna vara förberedda för en sådan verksamhet. I utbildningsplanen anges att kunskap och färdigheter om digitala verktyg och olika mediers roll för den pedagogiska verksamheten ska integreras i såväl ämnesstudierna som den utbildningsvetenskapliga kärnan. Under VFU-perioderna får studenterna möjlighet att ta del av de digitala redskap som används i verksamheten. Ett mål i VFU-ramverket anger att studenten ska "kunna reflektera över användning av digitala verktyg i relation till elevers lärande". Även om det inte ställs explicita krav på digital kompetens och

användning av digitala verktyg finns ett flertal mål inom den didaktiska/metodiska domänen, där krav ställs på att kunna skapa stimulerande lärprocesser, som möjliggör utveckling av digital kompetens. IKT för att stödja och utmana alla elevers lärande i F-3 behandlas bland annat i ämneskurserna i matematik och studenterna får även prova olika verktyg och diskutera dess möjligheter. Ett konkret exempel på hur studenterna får arbeta med IKT är att de i kursen MA II i seminarier och verksamhetsförlagda delar av kursen behandlar och använder IKT för att stödja och utmana alla elevers lärande i matematik. Strukturförändringen inom programmet från och med läsåret 2017-18 har medfört (genomförda och pågående) revideringar av kursplaner för att möta exempelvis de skrivningar om digitalisering som förts in i läroplanen för hela grundskolan. NLU har för det kommande året även avsatt medel för ett kvalitets- och utvecklingsarbete med syfte att öka studenternas förmåga att använda digitala verktyg i den kommande yrkesutövningen.

Samverkan mellan Lnu och region

Tillfällen till samverkan mellan Lnu arbetsliv och övrig region ges på flera vis. Ett exempel är när universitetet inför VFU-kurser inbjuder till informationstillfällen för VFU-handledarna samt när VFU-handledarutbildning erbjuds. En ny handledarutbildning (7,5 hp), med utgångspunkt i VFU-ramverket, initierades 2013. Utbildningen ges varje termin på båda campus. Hittills har över 400 grundskollärare, lärare i fritidshem och förskollärare genomgått utbildningen. Flera skolor har dessutom köpt kursen som uppdragsutbildning och låtit alla sina lärare delta. Ett annat tillfälle för samverkan är de VFU-konferenser som anordnas av lärarutbildningskansliet varje år. På dessa konferenser deltar rektorer och VFU-samordnare från samtliga VFU-skolor i regionen. Genom VFU-besök ges dessutom återkommande tillfällen för universitetslärarna att utveckla en samverkan med personal i skolan samt en förståelse för verksamheten på fritidshemmen. Därmed skapas förutsättningar för lärarna att bland annat utforma och genomföra kurser så att de blir relevanta för arbetslivet.

Arbetslivets inflytande över utbildningen säkras genom att representanter för verksamheten deltar i såväl NLU:s som i programrådets arbete. Därutöver har NLU i uppdrag att samordna, utveckla och kvalitetssäkra regional samverkan inom förskole- och skolområdet. Regionalt utvecklingscentrum vid universitetet, samordnar frågor och uppdrag som rör samverkan med regionens skolhuvudmän samt nationella uppdrag via Skolverket. Det årliga arrangemanget med Linnédialogen, dit regionens skolchefer inbjuds för att diskutera angelägna skolutvecklingsfrågor är ett exempel på vår ambition att fånga regionens skolrelaterade frågor. Regionalt utvecklingscentrum fungerar också som nav för NLU:s stöd till 22 skolrelaterade nätverk som leds av universitetets lärarutbildare. I dessa olika nätverk möts lärarutbildare och deltagare från skolväsendet. Genom nätverken kan exempelvis lärare som ämnesföreträdare på sin skola få möjlighet till kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte. Genom nätverken kan exempelvis lärare som ämnesföreträdare på sin skola få möjlighet till kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte.

Ett sådant nätverk med nära koppling till lärarutbildningen är *Nätverket för matematiklärare*. I nätverket deltar lärare från grundskolan och gymnasieskolan tillsammans med lärarutbildare och forskare från Linnéuniversitetet. Syftet med nätverket är att deltagarna gemensamt tar del av och diskuterar ny forskning och utbyter erfarenheter kring matematikundervisning samt elevers och lärarstudenters lärande i matematik och matematikdidaktik. Nätverksdeltagare från verksamheten har undervisat i kurser i lärarutbildningen i syfte att integrera vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Nätverket möjliggör också för lärare verksamma vid Linnéuniversitetet att bibehålla och utveckla sin professionskompetens.

I vissa fall har nätverken även ett samarbete med, och finansiellt stöd från, Skolverket. Så är t ex fallet med *Regionalt nätverk för svenska och ämnesspråk*, som samlar språkutvecklare och förstelärare i regionen samt lärare och forskare inom detta fält vid Linnéuniversitetet. Syftet med nätverket är att deltagarna tar del av ny forskning och utbyter erfarenheter kring språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt, från förskolan till gymnasiet i alla ämnen och verksamheter i skolan. Även studenter inbjuds att delta vid speciella föreläsningar och konferenser. En ytterligare avsikt är att forskare och lärare i skolverksamheten bidrar med olika perspektiv samt att universitetslärare och verksamma lärare i nätverket är engagerade i handledarutbildningar.

Fakulteten för Samhällsvetenskap har inrättat *Centrum för skolutveckling och pedagogiskt ledarskap* för att möta en förväntad expansion av kompetensutveckling för lärare och skolledare. Centrumbildningen skapar en tydlig infrastruktur för att möta dessa behov och en ökad möjlighet att involvera flera lärare i uppdragsverksamhet. FSV vill också skapa tydliga incitament och goda förutsättningar för lärare, forskare och

studenter att utveckla arbetet med samhällelig drivkraft. Man tänker bland annat verka för att anställa fler adjungerade adjunkter för medverkan i olika former av samverkansuppdrag för att stimulera ett utökat samarbete mellan universitetet och externa aktörer och för att få tillgång till specifik kompetens. Man vill dessutom att samverkansuppdraget ska tydliggöras i universitetslärares individuella tjänsteplanering. Även deltagande institutioner i utbildningen uppmärksammar samverkansarbetet.

Värdering och analys

Översynen visar att utbildningen förbereder studenterna för det kommande arbetslivet vilket också styrks av de utvärderingar av Linnéuniversitetets grundlärautbildning med inriktning mot arbete i F-3 som genomförts. Senaste programvärderingen visar att 93 % av studenterna menar att de i mycket hög eller ganska hög grad utvecklat kunskaper om den verksamhet som utbildningen syftar till och 87 % menar att utbildningen i mycket eller ganska hög grad förberett dem för arbetslivet. 73 % menar att de skulle vilja rekommendera andra att gå samma utbildning. Översynen visar också att det finns en beredskap för att möta samtida förändringar, men också att det krävs extra resurser för att utveckla vissa områden. Tre större och pågående utvecklingsarbeten som finansieras av nämnden för lärarutbildningen är exempel på detta. Det första utvecklingsarbetet fokuserar utveckling av studenters digitala kompetens i yrkesutövningen och omfattar tolkning av vad de nya formuleringarna i skolans läro- och kursplaner betyder i praktiken, vilka krav de ställer på lärare samt förslag på insatser som behövs inom utbildningen. Ett andra utvecklingsarbete berör utveckling av interkulturell kompetens och om skolan i det mångkulturella samhället. Utifrån resultaten från en utredning om vilken interkulturell kompetens blivande lärare behöver kommer det fortsatta utvecklingsarbetet fokusera implementering av lärandemål, examinationer samt progressionslinjer. Och för det tredje om att vidareutveckla projekterfarenheterna inom VI-profilen till reguljär verksamhet för att på så sätt stärka professionalismerna för samtliga grundlärares studenter med inriktning mot år F-3.